

ЛІСОВИЙ ВІСНИК

№2 (89) '19
березень-квітень
спецвипуск

www.lisvisnyk.com.ua

ЛУЦЬК ВІТАВ УЧАСНИКІВ ДРУГОГО ЕТАПУ IV З'ЇЗДУ ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

ЗМІСТ

Всеукраїнський журнал

Головний редактор: ЧУРИЛО Оксана Андріївна
e-mail: lv.oksana0007@gmail.com
моб. тел.: +380951450135
Юридична адреса: пр-т Волі, 30, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43000
E-mail: lis.gurnal@gmail.com
Веб-сайт: www.lisvisnyk.com.ua
Бухгалтер: Тетяна Редькович, тел: 066 0889493
Верстка та дизайн: Микола Волошин

Редакція не несе відповідальності за достовірність даних, наданих респондентами, та зміст рекламних матеріалів. Редакція не завжди поділяє погляди авторів публікацій. Надіслані на адресу фото та рукописи редакція не повертає.
Передрук та інше використання стилю, дизайну, фото та змісту без дозволу редакції та посилання на «ЛВ» **не допускається.**

Журнал можна передплатити у відділеннях Укрпошти або замовити у редакції «ЛВ».
Передплатний індекс: 89631

Фото на 1-й стор.: автор – **Оксана ЧУРИЛО**

Свідоцтво Міністерства юстиції України про державну реєстрацію друкованого ЗМІ КВ №18041-6891Р від 16.08.2011 р.
Редколегія: Волинське ОУЛМГ, Колісник Б.І., Туниця Ю.Ю.
Віддруковано у ТзОВ «Друкмаркет» Луцьк. 2019р.

Шановні читачі, цей номер «Лісового вісника» майже весь присвячений діяльності другого етапу IV з'їзду лісівників України. Питанням, які вже довгий час стоять гостро, потребують розв'язання, але не завжди є почутими. Проблемам, які потрібно подолати, над якими варто працювати спільно.

А тут мова і про відсутність державної підтримки та стратегії розвитку, і про нагальну потребу профільного міністерства, і про недосконалість, а інколи й недолугість законодавчої лісової бази. Про подекуди перекручування громадськістю самої ролі лісівників та їхнього місця у житті лісу як організму, якому потрібна підтримка, а часто і правильна виважена допомога.

Наріжним каменем стало питання самого ідентифікування лісівника. Людини, яка любить і поважає свою професію. Людини, яка хоче передати знання та вміння молодшому поколінню. Людини, яка бачить потребу у вихованні лісівничих династій. Разом із тим хоче бачити повагу до своєї праці. Досить часто усі ці питання нівелюють.

Бувають випадки, коли «працювати» у галузі зводиться до банального – заробити. Проте ліс такого не терпить. Бо ліс – то процес століть. Той, хто посадив і доглянув, нерідко не отримує плодів своєї праці, але отримує чисту совість, вдячність поколінь. Ліс – це імідж лісівника. Не перетягування каната: хто кого за що вкусить, хто скільки візьме чи хто влучніше потрактує ту чи ту ситуацію. А чистий прагматизм: посадив, виростив, зібрав урожай... і знову по колу. І головне: залишив по собі добру згадку та вдячність поколінь.

У своєму зверненні лісівники апелюють до Президента й до Уряду України.

Нині саме ті дні, коли вирішується доля держави. Вже на Великдень Україна знатиме ім'я того, хто переміг. Матиме нового Президента. А восени – новий склад Верховної Ради. Усі ці питання до них. Це їхні першочергові завдання, які їм уже поставили лісівники.

Працюйте, панове!

Усім нам – вдалого вибору.

Слава Україні!

Головний редактор «ЛВ»
Оксана ЧУРИЛО

Фото Любомира БЕЗРУЧКА

ДРУГИЙ ЕТАП IV З'ЇЗДУ ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ ВІДБУВСЯ У ЛУЦЬКУ

14 березня в обласному центрі Волині відбулася досить важлива подія у житті лісової галузі. Сюди з'їхалися представники усіх областей нашої держави. Лісівничі делегації взяли участь у другому етапі IV з'їзду лісівників України.

Метою скликання з'їду, перший етап якого відбувся у вересні минулого року в столиці, стало опрацювання спільних рішень, порад закордонних експертів та питань подальшого функціонування й реформування лісового господарства на основі європейських стандартів та досвіду.

Другий етап IV з'їзду лісівників України головну увагу переніс із політичної площини у професійні й законодавчі аспекти.

«Враховуючи, що комплексне ведення лісового гос-

подарства завжди було характерне для Волині, – вона однією з перших підняла питання побічного користування, – ми тут. Саме тому й було вибрано цю область для проведення другого етапу з'їзду. Зараз (і по виставці це видно) цю стратегію підтримали інші області. Сьогодні маємо можливість обмінятися досвідом, поспілкуватися із колегами, обговорити наболіле», – зауважив модератор заходу, голова Товариства лісівників України Юрій Марчук.

Для Волині це був своєрідний виклик. Тим паче, що цього дня область мав відвідати Президент. Тож відповідальність була підсилена подвійною вагою.

Площу перед приміщенням, де відбувався форум, заповнили виставкові ряди, які представляли кожен регіон. Біля пам'ятника Лесі Українці зазеленіли усіма

можливими відтінками малахіту декоративні рослини, представлені лісовими розсадниками. Тут пили дикі лісові чаї, тут вирізали скульптури з дерева, тут же було представлено й лісову техніку. Одне слово, візуалізація, яка показувала життя лісової галузі, була на рівні.

А про що ж говорили на з'їзді, які питання порушували? Яких висновків доходили і до кого апелювали?.. Усі доповіді можна буде почитати на подальших сторінках «Лісового вісника». Наразі ж можу сказати, що лісівники вчергове стукали в усі двері, вчергове хотіли бути почутими й порушували вочевидь нагальні теми та питання, які потребували розв'язання ще вчора, а сьогодні й поготів. Але, як кажуть, вода камінь точить. І маємо надію, що врешті людей, які працюють у лісі, почують.

Цього разу в роботі з’їзду брали участь 425 делегатів та 735 гостей, а також місцеві журналісти. Загалом, понад тисяча учасників у залі та ще майже стільки на площі перед театром, куди транслювалося усе, що відбувалося на лісівничому форумі.

Якщо коротко, то попри неоднозначність ситуації (З’їзд відбувався напередодні президентських виборів і це, хочеш чи не хочеш, таки накладало певні відбитки), лісівники та деревообробники відсторонилися від політики та працювали у площині розвитку лісового господарства України.

Акцентували увагу на потрібності свого базового Міністерства та лісових представників у Верховній Раді, на поглибленні партнерських взаємовідносин з деревообробниками та виробниками різноманітної спецтехніки для лісового господарства й переробки, важливості розвитку лісівничої освіти і науки, підтримці мисливства, співпраці з європейськими інституціями і (як без цього?) пошуку порозуміння з владою, пресою, також підняли питання важливості просвітницької діяльності...

З’їзд тривав цілий день. Лише о сьомій вечора делегати розійшлися та пороз’їжджалися по домівках. Кожен повіз із собою надію, що їхнє звернення дасть позитивні сходи. І питання, які сьогодні стоять як ніколи гостро, буде вирішено спільними зусиллями. Лісівники, як завше, готові до роботи, аби їх чули і хоч трохи підтримували, а подекуди – просто не заважали.

Оксана ЧУРИЛО
Фото автора

14.03.19

IV З'ЇЗД ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

(другий етап)

ЛЮДИ ДЛЯ ЛІСУ

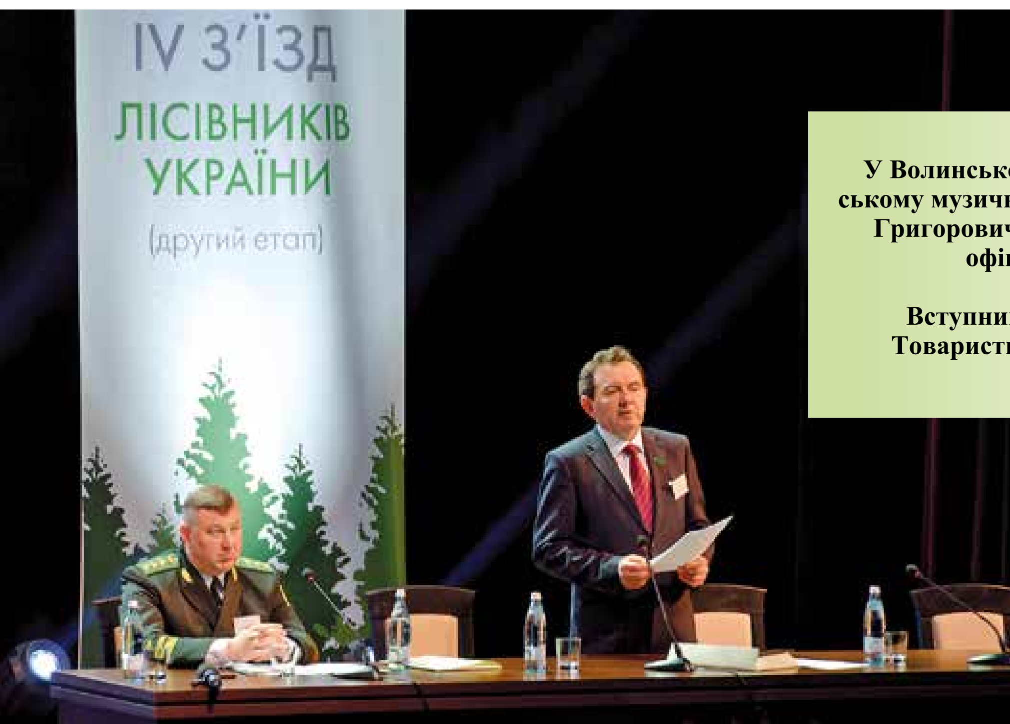
ЛІС ДЛЯ ЖИТТЯ

IV З'ЇЗД ЛІСІВНИКІВ

У Волинському академічному обласному українському музично-драматичному театрі імені Тараса Григоровича Шевченка людно. Розпочинається офіційна частина другого етапу IV з'їзду лісівників України. Вступним словом відкриває засідання голова Товариства лісівників України Юрій Марчук.

Юрій МАРЧУК: «ЛІС РОСТЕ БІЛЬШ ЯК 100 РОКІВ. ЗА ЦЕЙ ПЕРІОД ЗМІНЮЮТЬСЯ УРЯДИ, ДЕПУТАТИ, КАБМІНИ. А ЛІС Є І БУДЕ»

– У цьому залі присутні колеги з усіх куточків України. Від сходу до заходу. Усі з'їхалися до Луцька, щоб обговорити ті гострі проблеми, які стоять перед галуззю вже не один день і, можливо, не один рік. У цьому залі є представники великої галузі деревообробників, де працює більш як півмільйона людей. Вони також залежать від нашої з вами роботи. Є представники мисливських громадських організацій. У залі – представники профспілок, голови та члени товариства лісівників України.

Ви знаєте, що у вересні минулого року, в період проведення Міжнародної виставки технологій для лісового господарства, деревообробної та меблевої промисловості LISDEREVMASH'2018, ми відкрили IV з'їзд лісівників України. Ми розраховували, що під час дійства, де було представлено більш як 17 країн, до нас прийдуть, нас почують і нас зрозуміють.

Ми зібралися, щоб обговорити нагальні проблеми. В першу чергу – стан ведення лісового господарства. Хотіли донести до Уряду наші позиції щодо ключових питань галузі. Хотіли, щоб Уряд почув про наші проблеми. Передусім – про критичний стан ведення лісового господарства на півдні. Стан, спричинений не тільки змінами клімату, а в першу чергу трирічним нефінансуванням всієї системи лісової галузі. Внаслідок чого ми за цей період фактично втратили можливість займатися розсадництвом. Були змушені на 50 відсотків скоротити чисельність колекти-

вів. Опинилися у ситуації, коли на п'ять пожежних машин залишився один водій. Про це мали почути!

По-друге, ви знаєте, що в серпні разом з «фермерським» законом було ухвалено поправки, які торкнулися лісівників. Тоді, коли фермери на цей закон чекали, нас загнали у земельний податок. Загнали – підкреслюю! Поясню. Коли загальна сума реалізації всіх підприємств лісового господарства України становить біля 17 мільярдів гривень, сума земельного податку окремо, крім тих, що вже платить лісове господарство, а це 4,5 мільярда, складала додатково 15 мільярдів гривень. За таких умов фактично усі підприємства лісового господарства, навіть ресурсні, були б збитковими. А більш як 200 були б повними банкрутами.

Зрозуміло, що коли ми вийшли на вулиці, різко виступили проти концесії і приватизації, коли ми доводили, що лісгоспи мають залишитися як юридичні особи, і це було підтримано Указом Президента, нас просто вирішили зіштовхнути лобами з місцевими громадами. Мовляв, ви ж хотіли з ними працювати, платіть їм земельний податок.

По-третє, ви знаєте, що сьогодні кліматичні умови змінюються. Степова зона підходить до Полтави, а лісостепова фактично в Києві. За прогнозами вчених Європейського інституту центру зміни клімату, у найгіршому варіанті за таких підходів степ може дійти і до Житомира. Це справді проблема не тільки лісівників. Бо вже бачимо всихання сосни і смереки. Це питання і сільського господарства.

Ми розраховували, що на цьому етапі з'їзду до нас прийдуть представники міністерства екології, наші куратори з МінАПК, Кабінету Міністрів. Щоб почути нас. На жаль, цього не сталося. Тоді ми підготували звернення до всіх органів виконавчої влади. І хочу відмітити, що на ці звернення була реакція. Можливо, не така різка, як ми хотіли б. Але, принаймні, вона була. Отож, перший етап з'їзду був недаремний.

Після довгих засідань податкового комітету спільними зусиллями із заступником голови Держлісагентства Володимиром Бондарем нам вдалося відстояти свою позицію і знизити податок із 5 відсотків до 0,1. 15 мільярдів і 300 мільйонів – це різниця! Але півдню що 300 мільйонів, що мільярд – однакового. У них все

одно платити нічим! Тому потрібно було ще перенести цей податок у групу необов'язкових. Це теж тепер записано у податковому кодексі. Але подвійне оподаткування залишиться.

За рахунок підняття рентної плати, на яке ми погодилися, бо іншого виходу не було, ми розраховували, що буде створено фонд фінансування лісового господарства. Міністерство аграрної політики нас не підтримало. Ми сьогодні маємо спецфонд у бюджеті із сумою 288 мільйонів. Це мінімум для виживання. Про стабільний розвиток лісового господарства говорити не можна.

Що відверто дивує – це ігнорування виконання Указу Президента України від 21.11.2017 року, де прописано всі напрямки розвитку лісового господарства та дано відповідні доручення. Ми дуже розраховували, що ці доручення буде виконано. Але минув рік. А ми досі чекаємо. На жаль, програму «Ліси України» не ухвалено. Україна – єдина країна в Європі, яка залишилася без програми розвитку лісової галузі! Деревообробники теж розраховували на стратегію розвитку. Її також немає.

Ми не чекали, що хтось за нас напише проекти законів. Ми розробили і зареєстрували у Верховній Раді законопроекти, які на виїзному засіданні Комітету аграрної політики та земельних відносин Верховної Ради в місті Львові було презентовано й підтримано. Це Проекти Законів про створення «Фонду фінансування лісового господарства», про розподіл функцій, статус і соціальний захист лісової охорони, про інвентаризацію лісів. Але наших кураторів з МінАПК це не дуже обходить. Прохання до депутатів: подані законопроекти потрібно проголосувати!

У останні роки відбулася явна екологізація суспільства. Всі хочуть мати чисту воду, повітря, органічні продукти харчування, комфортні умови існування. І це зрозуміло. Але коли екологія стає політичним піаром, коли окремі політичні партії активно піаряться на темі лісового господарства, це неправильно. На жаль, ніхто не голосує в залі за закон, який допоміг би лісовому господарству, а от тих, хто готовий розказати про низку негараздів, навіть тих, яких немає, сьогодні більш ніж достатньо. Дуже хотілося б, аби свої проблеми політичні партії не розв'язували за рахунок авторитету та приниження стотисячної галузі лісівників.

Дуже хотілося б, аби свої проблеми політичні партії не розв'язували за рахунок авторитету та приниження стотисячної галузі лісівників.

Сіпання від приватизації до концесії, від мораторію на експорт деревини до заборони усіх рубок якраз і стали причиною, чому ми вирішили проводити другий етап з'їзду. На цьому етапі треба проговорити всі наші проблеми, які досі не розв'язано, звернутися по підтримку до депутатів. Йдеться не тільки про питання фонду, це й питання статусу лісової охорони, і соціального захисту, це питання інвентаризації як системи екологічного моніторингу за веденням лісового господарства.

Ми вважаємо, що скоординовані дії всіх гілок влади сьогодні потрібні як ніколи. Для цього галузева наука, експерти лісового господарства, експерти громадських організацій готові об'єднати зусилля над розробленням основних засад лісової політики. Це наша лісова конституція, яка має врегулювати відносини між політиками, громадою, ОТГ, Верховною Радою і обрисувати ті кордони, які кожна влада не має права переходити, аби не було такого дисонансу, як сьогодні.

Ліс України, крім того, що це потужний екологічний ресурс, який зв'язує щорічно до 60 млн грн CO_2, є основним економічним чинником на Поліссі і в Карпатах: це щорічно до 25 млн $м^3$ деревини, це робочі місця, це продукція, яка супроводжує людину щодня.

І навіть найактивніші критики хочуть мати вдома меблі, підлогу, столярні вироби з дерева, люблять гриби і ягоди. І таке комплексне використання лісових ресурсів традиційне для Волинської області. Тому і було визначено другий етап З'їзду провести на Волині. Це ще одна можливість обмінятися досвідом та підняти нагальні проблеми лісівників з надією, що в цей політичний рік нас почують.

Сьогодні можна відзначити дві події. Місце проведення – Волинь – як базова область із комплексного використання лісових ресурсів. І причина проведення – потреба в деталізації стратегії розвитку лісового господарства – основного закону національної лісової політики, який треба ухвалити.

Ліс росте більш як 100 років. За цей період змінюються уряди, змінюються депутати, змінюються кабміни. А ліс є і буде. І професія лісівника ще багато десятиліть буде потрібна нашій незалежній державі.

Якщо нас і цього разу не почують, ми будемо збиратися ще і ще.

Записала Оксана ЧУРИЛО
Фото автора

Володимир БОНДАР: «НАМ ПОТРІБНЕ МІНІСТЕРСТВО ЛІСОВОЇ І ДЕРЕВООБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ, АБИ ЧІТКО ФОРМУВАТИ ЛІСОВУ ТА ПЕРЕРОБНУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ»

Заступник Голови Державного агентства лісових ресурсів Володимир Бондар говорив про стан та перспективи розвитку лісової галузі.

– Сьогодні ми проводимо другий етап IV з’їзду лісівників України під гаслом «Люди для лісу – ліс для життя». І сьогодні звучить багато питань, зокрема – для чого, власне, проводити такі форуми? Адже можна працювати, робити свою роботу віддано, чесно і все вирішиться саме собою. І так в лісовій галузі й відбувалося. Більшість лісівників і працювали професійно, грамотно, чесно, щиро, по-державницьки ставилися до тих завдань, які на них поклали суспільство та держава. Але, на жаль, з кожним роком ставлення до лісівників ставало все більш критичним, ситуація навколо галузі – все більш гнітючою,

а роботу лісівників розглядали під тим кутом зору, який був вигідний тим, хто критикує лісове господарство. І ця критика була не випадковою. Її ініціювали ті люди, які в лісовому господарстві хотіли робити ті справи, на які покладали великі надії. А це справи приватизації лісової галузі, справи здавання в концесію великих лісових об’єктів, справи створення неможливого апріорі функціонального господарського об’єкта, який знищив би усю лісову галузь та перетворив її на додаток тих чи тих господарських структур, які хотіли панувати в лісі. І, власне, тільки тому, що лісова галузь сьогодні є однією, а може, й єдиною в державі, яка здатна боронити себе і при цьому досить жорстко та професійно виконувати свою роботу, саме тому вдалося зберегти той вектор розвитку галузі, який сьогодні задано. Чи просто нам було? Аж ніяк не просто. Важко було працювати в умовах тотальної відсутності фінансового забезпечення галузі, жити серед звинувачень, які лунали і продовжують сьогодні лунати з усіх боків, мовляв, ви не знаєте, що робити, ви не професіонали, ви робите те, чого не потрібно державі тощо. Непросто було доводити, що саме так побудована лісова галузь у всьому світі, саме так говорить розвивати лісову галузь лісова наука, яка нараховує сотні років на українській території. Саме так працювали, жили і вирощували ліс наші попередники, вони передали нам цю місію. Ці питання чомусь у суспільстві не звучать належним чином, і я вважаю, що саме тому потрібно гуртуватися, випрацьовувати чіткі елементарні механізми роботи галузі та впроваджувати їх у життя. Ми маємо спільно працювати і бути ініціаторами, фундаторами й розробниками національної лісової політики.

Лісова галузь стоїть на порозі суттєвих змін, і від виваженої позиції на всіх рівнях у галузі та в суспільстві залежать майбутнє лісового господарства та екологічна стабільність держави.

Протягом довгого періоду часу лісова галузь була закритою від суспільства. І суспільство не цікавило, яким чином вона розвивається. Але останнім часом ми бачимо велику кількість нефахових та суперечливих рішень, які можуть призвести до руйнації та дестабілізації надважливої галузі економіки. У цій ситуації нам дуже потрібне визначення чіткої лісової політики, тобто стратегічного бачення держави щодо лісів та лісового господарства. Якими мають бути правила формування власності на ліс, принципи державного управління та фінансування, які пріоритетні функції лісів та лісового господарства тощо.

На всі ці та інші питання має відповідати лісова політика держави.

Держлісагентство протягом останніх чотирьох років кілька разів розробляло проекти стратегічних документів для галузі із залученням всіх зацікавлених сторін. Окрім того, Стратегія сталого розвитку та інституційного реформування лісового господарства України на період до 2022 року, розроблена Мінагрополітики, не набула чинності внаслідок численних зауважень до обраної моделі реформування з боку громадських організацій та їх об’єднань, народних депутатів, представників органів влади тощо.

Тому ми вкотре наголошуємо: потрібне політичне рішення щодо початку процесу розробки документа лісової політики України. Із залученням всіх зацікавлених сторін, оскільки на сьогодні всі зміни, які ухвалюють на законодавчому рівні, не є системними та іноді приносять лісовому господарству більше шкоди, ніж користі.

Хочу прозвітувати, які завдання Президента було доручено виконувати лісовій галузі після наради в Івано-Франківську (вересень 2017 року). Наразі діяльність галузі стала більш прозорою, а суспільство має більше можливостей проконтролювати діяльність лісівників та експортерів лісової продукції.

Держлісагентство відкрило для суспільства реєстри лісорубних квитків, які видають для здійснення рубок у лісах, інформацію щодо сертифікованих лісів, можна ознайомитися з планами лісонасаджень лісогосподарських підприємств, які належать до сфери управління Держлісагентства.

З метою контролю та перевірки легальності походження лісопродукції створено функцію її перевірки за номерами бирки, авто або товарно-транспортної накладної.

Створено автоматизовану систему «Сертифікат походження лісоматеріалів», яку синхронізовано із Системою ЕОД. Завдяки цьому значно підвищився контроль за видаванням Сертифікатів, забезпечено роботу всіх користувачів у режимі он-лайн, унеможливлено повторне використання документів та фіктивних товарно-транспортних накладних.

Розроблено програмний продукт та розпочато проведення електронних аукціонів необроблених лісоматеріалів.

Підприємства лісового господарства нарощують потужності щодо вирощування посадкового матеріалу із закритою кореневою системою та впровадження передових технологій лісового насінництва, що сприяє вирощуванню більш стійких до змін клімату насаджень. Але процес стримує висока вартість від-

повідного обладнання в умовах високого податкового тиску на лісогосподарські підприємства.

Курс на поетапний перехід від суцільних (коли заготовляють усі дерева на ділянці) до поступових та вибіркових систем заготівель (коли заготовляють окремі дерева), як це відбувається в європейських країнах, схвалено Колегією Держлісагентства та рекомендовано для впровадження.

Окрім того, потрібно зазначити і вплив на галузь законодавчих змін. Загалом 2018 рік був і ризикованим, і позитивним у цьому плані. Влітку несподівано для всієї галузі було введено новий земельний податок на лісові землі. Цей податок був прописаний у змінах до Податкового кодексу щодо сімейних фермерських господарств. Нововведення могло призвести до банкрутства майже всіх лісогосподарських підприємств.

Нам вдалося знайти порозуміння на рівні Президента України, на рівні депутатського корпусу і трохи виправити ситуацію. Парламент оперативно вніс зміни і ставку за лісові землі обмежили розміром до 0,1%. Окрім того, місцеві ради отримали можливість взагалі не встановлювати ставку (відсоток) земельного податку на лісові землі. Адже, наприклад, у південних та східних областях лісгоспи взагалі не зможуть сплачувати такий податок і збанкрутують.

Уже в кінці 2018 року народні депутати України подали ще один законопроект про повне скасування земельного податку на ліс. Профільний екологічний Комітет Верховної Ради України підтримав цей законопроект та рекомендував Парламенту його ухвалити і скасувати подвійне оподаткування лісів.

Якщо подивитися на інші країни Європи, та й світу, то ви, мабуть, не знайдете жодної цивілізованої країни, яка не виділяла б кошти з бюджету для лісової галузі на виконання суспільно значущих питань.

На минулому етапі з'їзду ми багато уваги приділили проблемі фінансово-економічного забезпечення ведення лісового господарства. Майже всі роботи в галузі відбуваються за рахунок коштів, отриманих за реалізацію деревини, товарів та послуг, наданих державними лісогосподарськими підприємствами. Якщо подивитися на інші країни Європи, та й світу, то ви, мабуть, не знайдете жодної цивілізованої країни, яка не виділяла б кошти з бюджету для лісової галузі на виконання суспільно значущих питань, як-от лісорозведення, збереження біорізноманіття тощо. Україна, на жаль, в цьому плані унікальна. Лісівники Полісся та Карпат змушені були надавати посильну

фінансову підтримку колегам з півдня та сходу. Однак це не може тривати постійно.

Незважаючи на вимогу Президента, висловлену в Указі Президента України, потрібні зміни до законодавства поки що не внесено, а Державний фонд розвитку лісового господарства не створено. Нам вдалося отримати взаєморозуміння у питанні використання спеціального фонду державного бюджету на 2019 рік на потреби лісового господарства. Це відбулося шляхом підвищення ставки рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів на 50%. Так, це додатковий тягар для ресурсних областей, але ми отримуємо хоча б мінімальне фінансування на ведення лісового господарства у південних і східних областях. Очікуємо на отримання 288 мільйонів гривень у 2019 році.

Але це не розв'язує всіх наших проблем. Ми дуже сподіваємося, що народні депутати України почують лісівників і дадуть добро на створення фонду. Це потрібно не лише нам, це потрібно країні.

Кошти з цього фонду, а це, за попередніми підрахунками, майже один мільярд гривень, можуть бути використані на відтворення лісів, створення полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень, у тому числі в південно-східному регіоні України. Дозволить покращити охорону (у тому числі від пожеж) і захист лісів, придбати протипожежну техніку. Ми зможемо забезпечити лісовпорядкування (базове, безперервне) та інші проектно-вишукувальні роботи, ведення державного лісового кадастру, обліку та моніторингу лісів.

Окрім того, завдяки коштам Фонду ми зможемо створювати лісові розсадники, придбати обладнання та вирощувати садивний матеріал із закритою кореневою системою.

Проблема погіршення санітарного стану лісів та несвоєчасність проведення санітарних рубок є не лише проблемою лісівників, а й у найближчому майбутньому стане проблемою деревообробного сектору.

Наступне болюче питання, на якому я хотів би зупинитись, – це лісозаготівля та формування ринку деревини.

Сьогодні в залі є багато представників деревообробної галузі, і ми почуємо їхню точку зору пізніше. Проблема погіршення санітарного стану лісів та несвоєчасність проведення санітарних рубок є не лише проблемою лісівників, а й у найближчому майбутньому стане проблемою деревообробного сектору. Нагадаю, що Держлісагентство останні два роки на всіх рівнях намагається провести внесення змін до Санітарних правил в лісах України та інші нормативно-правові документи, які регулюють проведення санітарно-оздоровчих заходів у лісах, але до цього часу питання є нерозв'язаним.

Як наслідок, маємо надлишок дров'яної деревини, оскільки ми не маємо можливості вчасно реагувати на проблему і не маємо збуту на дров'яну деревину в державі.

У зв'язку з масовим усиханням соснових насаджень, вимушеним збільшенням обсягів санітарних рубок маємо зменшення виходу ділової деревини і як результат – певний дефіцит лісоматеріалів круглих хвойних порід. Через надумані перепони в експорті паливної деревини затоварені склади лісгоспів і без рішучих змін в цьому напрямку стагнація ринку є неминучою.

Із 2019 року в лісовій галузі запроваджено нові національні стандарти якості деревини, які гармонізовані з європейськими.

У 2018 році Держлісагентство провело величезну роботу, з 2019 року в лісовій галузі запроваджено нові національні стандарти якості деревини, які гармонізовано з європейськими. Ми нарешті відійшли від передбаченого плановою економікою радянських часів визначення направленості використання деревних сортиментів.

Використання нових стандартів є величезним проривом і має повністю нівелювати всі звинувачення щодо незаконної діяльності лісівників та нелегального експорту ділової деревини!

За новими стандартами дрова належать до лісоматеріалів, з яких неможливо отримати пиломатеріали для загального використання.

Законом про впровадження мораторію на експорт ділової деревини передбачено можливість продажу зовнішнім споживачам тільки дров'яної деревини. Але огульне звинувачення лісівників щодо вивезення за межі країни під виглядом дров ділової деревини суттєво підриває не тільки зовнішній, а й внутрішній ринок.

Ми разом з представниками деревообробних асоціацій розробили проект закону про ринок деревини, в якому виписали чіткі та прозорі механізми продажу деревини. Торік ми віддали цей проект до Комітету промислової політики. Депутати цього комітету мали його зареєструвати і почати опрацьовувати. Однак поки що цей перший крок не реалізовано.

Нещодавно ми обговорювали це на зустрічі з представниками Європейської Бізнес Асоціації. Звичайно, цей законопроект можна і потрібно ще доопрацьовувати. Водночас реєструють інші законопроекти, розроблені на основі нашого проекту, але з абсолютно нефаховими правками та неможливими позиціями для виконання.

Проблемою на сьогодні також є питання моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених.

Відповідний проект нормативно-правового акта Держлісагентство підготувало у 2018 році, але питання не залагоджують через брак порозуміння щодо нього владних структур. Наш проект нормативно-правового акта передбачає запровадження системи електронного обліку деревини для всіх постійних лісокористувачів як основного інструменту моніторингу внутрішнього споживання. Це не перша спроба Держлісагентства у запровадженні електронного обліку деревини для всіх лісокористувачів. Попередній проект постанови Кабінету Міністрів України було схвалено урядовим комітетом, але не подано Мінагрополітики на розгляд Уряду. Ще раз нагадую, сьогодні ВСІ державні лісогосподарські підприємства, які координує Держлісагентство, підключені до єдиної системи електронного обліку деревини, але 27% постійних лісокористувачів не підключені до системи, що дає можливість маніпулювання з документами для тих, хто задіяний в нелегальному обігу деревини.

Ганебне явище незаконних рубок сьогодні має тенденцію до збільшення злочинних угрупувань, які мають можливість нелегального збуту заготовленої деревини.

На жаль, Держлісагентство не має права законодавчої ініціативи, щоб пришвидшити законодавче розв'язання питань подолання нелегальних рубок лісу та пов'язаних з цим питань. Наприклад, щодо унормування питання відповідальності за скоєння незаконних рубок, зокрема розміру суттєвої шкоди.

Питання розмежування повноважень щодо здійснення функцій держави ми обговорювали минулого разу. На жаль, в суспільстві склалася хибна точка зору з цього питання, яку особливо гостро експлуатують під час передвиборчих перегонів. Лісове господарство в основному критикують за відсутність чіткого розподілу функцій та звинувачують Держлісагентство, що лісгоспи поєднують функцію господарювання та функцію контролю. Хотів би це заперечити. У своїй більшості законодавчо всі функції управління розділені – Мінагрополітики формує лісову політику (і навіть якщо Держлісагентство, відповідно до повноважень, готує проекти документів, їх остаточна версія залежить від Міністерства), Мінприроди відповідає за контроль за додержанням природоохоронного законодавства в усіх лісах держави та встановлює і погоджує ліміти використання лісових ресурсів, плани ведення лісового господарства, а підприємства ведуть лісове господарство. Роль Держлісагентства як центрального органу виконавчої влади, що реалізовує політику в галузі лісового господарства, та органу управління майном, у цьому плані, серед іншого, полягає у здійсненні відомчого контролю та координації діяльності державних лісогосподарських підприємств з метою підтримки належного рівня ведення лісового господарства.

Єдине місце, в якому справді є поєднання функцій, – це виконання повноважень державної лісової охорони окремими посадовими особами державних лісогосподарських підприємств системи Держлісагентства.

Потрібно передати функції державної лісової охорони від державних лісогосподарських підприємств на рівень територіальних органів.

Ще торік підготовлено проект змін до законодавства з метою повного відокремлення функції державної лісової охорони від господарської діяльності.

Хочу порушити питання потреби в посиленні, а не в послабленні інституційної спроможності лісового господарства шляхом створення нового центрального органу виконавчої влади з функцією формування та реалізації державної політики у сфері лісового господарства і деревообробної промисловості у вигляді окремого Міністерства

терства лісового господарства та деревообробної промисловості.

Нам пора чітко та конкретно поставити питання повернення Міністерства лісової і деревообробної промисловості, аби формувати лісову та переробну політику України.

І коли ми будемо самі писати, самі визначати та самі відповідати за формування політики, тоді можна буде звинувачувати лісівників у тому чи тому хибному напрямку. Але я переконаний, що тоді ми розробимо всі потрібні і стратегічні, і тактичні кроки у формуванні галузі. Я переконаний, що за такого підходу ми зможемо докорінно змінити ситуацію.

Акценти

На завершення ще раз акцентую доцільність та необхідність дій, спрямованих на забезпечення збалансованості лісоуправління. По-перше, це досягнення консенсусу зі всіма зацікавленими сторонами у суспільстві щодо подальшого розвитку лісового господарства шляхом започаткування процесу розробки Національної лісової політики. По-друге – завершення розмежування повноважень щодо здійснення державного контролю та господарювання шляхом реформування системи державної лісової охорони. По-третє – запровадження прозорого ринку деревини, орієнтованого на стимулювання поглибленої переробки та забезпечення ефективного використання лісових ресурсів без мети максимізації прибутків. По-четверте – забезпечення стабільності лісового, податкового і природоохоронного законодавства на довгостроковий період.

І останнє, чи не найголовніше: зміна ставлення суспільства, громадськості, можновладних, урядових структур до представників лісівничих професій, до самого лісового господарства як до соціально важливого сектору економіки, що робить надзвичайно важливу і корисну справу.

У лісовому господарстві та деревообробній промисловості працює більш як півмільйона працівників, що з членами сімей складає близько мільйона людей. Ще раз просимо виважено підходити до розв'язання галузевих проблем, вважати неприпустимим замість конкретних пропозицій вдаватися до політичного піару та нехтувати інтересами людей, які працюють у цій галузі. Ми сильні, доки ми єдині. Знаю, що цей форум дасть результат. І ми напрацюємо серйозні рішення.

Записала Оксана ЧУРИЛО
Фото автора

говорять учасники з'їзду

Петро ЛАКИДА: «ЛІСОВА ГАЛУЗЬ – ЦЕ П'ЯТЕ КОЛЕСО ДО ВОЗА ДЛЯ АГРАРНИКІВ. АЛЕ ДОКИ ЛІСІВНИКИ БУДУТЬ ТРИМАТИСЯ ОДНІЄЮ СІМ'ЄЮ, НАС НЕ ПОБОРОТИ»

– 21 березня, згідно з рішенням Генеральної Асамблеї ООН, оголошено Всесвітнім днем лісу. Це день, коли в Україні традиційно стартує наша акція «Майбутнє лісу у твоїх руках», а світ піднімає проблеми лісового господарства. Вони дуже непрості. За оцінками різних вчених, у світі за хвилину зникає кілька стадіонів лісу. Є ціла програма ООН, ухвалена в 2013 році. Вона говорить, що до 2030 року ліс має бути відтворено на площі 300 млн га. Такі програми є у Європі, Штатах, Китаї. Нема тільки у нас. Тому що Мінфін проти. Але цей рік ООН оголосила роком лісу і освіти.

Сьогодні в галузі працює 560 шкільних лісництв, це понад 10 тисяч школярів, більш як 10 коледжів, уже є 27 вищих навчальних закладів. Тому сьогодні одним із перших хотів би надати слово директору Навчально-наукового інституту лісового і садово-паркового господарства Національного університету біоресурсів і природокористування України, професору, члену-кореспонденту Академії аграрних наук, першому віце-президенту Лісівничої академії наук України Петру Івановичу Лакиді, – зауважив модератор заходу, голова Товариства лісівників України Юрій Марчук.

– Шановна президіє, високоповажна лісова громадо, перш за все дуже вдячний організаторам, що мені, людині, прах батьків якої закопаний на цій землі, людині, якій Шацький лісовий технікум, лісоводи Волині дали лісову стежку, якою я вже майже 50 років іду, і не думаю, що буду її міняти, надали слово, – доповідає директор Навчально-наукового інституту лісового і садово-паркового господарства Національного університету біоресурсів і природокористування України Петро Лакида. – Я говоритиму про кілька питань. Але основне – щодо лісової політики та щодо освіти. Про політику хочу сказати тільки єдине: у дні, коли ми готуємося до чергових виборів, це слово звучить спотворено. Я хочу, щоб усі почули: політика з грецької – це державні справи. Знаєте, ще в далеких 90-х роках, після здобуття Незалежності, мені довелося разом з нині покійним професором зі Львова Синяхевичем втілювати ці знання серед студентської молоді у Львові і в Києві. Але це наука, що почалася в 1860 році на теренах Німеччини. Світ живе тим давно. Скажу коротко: Україна взяла правильний орієнтир – на європейські цінності, на європейську безпеку, на європейський добробут. І ми цього досягнемо, нам залишилося дуже мало, потрібно зробити ту конституцію, лісову конституцію, яка називається лісова політика. Я дуже вірю в проект її розроблення, я дуже сподіваюся, що і Ад-

міністрація Президента, і Верховна Рада нас підтримають. Ми мусимо довести цей документ до логічного завершення, бо не може бути, що з приходом кожної нової політичної сили ми міняємо стратегічні напрями нашої галузі. Нещодавно у січні в Національному університеті біоресурсів і природокористування був семінар, на який запросили міністрів. І мені довелося вступити в дискусію з виконувачем обов'язків міністра аграрної політики Ольгою Василівною Трофімцевою. Приємна розумна жінка, випускниця нашого факультету менеджменту, вона доповідала про стратегію розвитку аграрного сектору, але жодного слова не обмовилася про лісову галузь. Я розумію, що лісова галузь – це п'яте колесо до воза для аграрників. На превеликий жаль. А ми сьогодні говоримо, що функція розробки нашої лісової конституції належить Міністерству аграрної політики. Хто її буде розробляти? На сьогодні я сміливо вам можу заявити, що там був один мій однокурсник, який пішов на пенсію. Більше фахівців лісової галузі у цьому міністерстві нема. Вони нам розроблять політику? Тому, колеги, а громадські організації долучаться, я думаю, берімо в руки папери і працюймо. Цей документ має бути терміново підготований і затверджений на рівні Верховної Ради. Щоб ми не сіпалися з одного боку в інший.

Кілька слів про освіту – наболіле, рідне, те, чим живу значну частину свого життя. Якість і кількість – це дві завжди взаємно порівнювані сентенції, з якими ми боремося. Ви, старше покоління, пам'ятаєте, що готували фахівців Львів і Київ, – серйозні бази, професорські колективи. За моїми даними, 29 вищих навчальних закладів сьогодні готують бакалаврів лісового господарства. Скажіть, будь ласка, скільки можна дурити батьків і дітей? Хотів би кілька слів сказати про державне замовлення. Останнім часом щорічно лісова галузь для підготовки молодих спеціалістів отримує 220 місць, коли в Україні на сьогодні підприємств різного підпорядкування – понад 500. Це достатньо? Наведу вам іншу цифру. Для підготовки юристів щороку виділяють 2400 місць. Отака справедливість. Тому ми мусимо ці питання лобіювати, щоб не випускати економічних диверсантів у лісову галузь. Я щодня як директор інституту чую від вас звернення, що треба майстра лісу, інженера. Відбувається плинність кадрів. Здавалося б, який парадокс: раніше було два виші, які готували фахівців для України та «великого неподільного», і фахівців вистачало, а сьогодні 29 навчальних закладів не можуть дати ради.

Ще одне. Із ухваленням закону «Про освіту» випала з обойми спеціальність «Деревообробні та меблеві технології». Випало мисливське господарство. «Деревообробні та меблеві технології» повернули, за це дяка нашому ректору, колишньому міністру освіти Станіславу Ніколаєнку. Це півтора року війни. Доводилося зустрічатися із заступниками міністра, які дивувалися: «Які у вас проблеми? На базі бакалавра лісового господарства зробите технолога». Це абсолютна несвідомість цих керівників, бо не можна інженера-технолога зробити на базі біолога-лісівника.

Сьогодні така ж ситуація з мисливським господарством. У цивілізованих країнах мисливське господарство є галуззю більш прибутковою, ніж лісове господарство. Для того потрібні компетентні фахівці. Мисливствознавець – це не спеціаліст лісового господарства, не ветеринар, не інженер. Будемо боротися. Є підтримка і Держлісагентства, і асоціацій. Думаю, ми повернемо цю спеціальність. Тому що потрібно, щоб в Україні працювали перш за все фахівці.

Щодо науки. Ви бачите, наскільки міняється наш клімат. Ось заступник голови Держлісагентства Володимир Бондар показав діаграму про всихання майже півмільйона гектарів лісу, то страшна трагедія. Бачимо страшні пожежі в Італії, Іспанії, в Каліфорнії у США. Колеги, і до нас воно йде. Я вже нічого не кажу про Чорнобильську зону, яка теж затаїлася, але це проблема, яку науково треба досліджувати, з якої, до речі, японські вчені не виходять, бо вони на Фукусімі отримали ті самі проблеми, що ми на Чорнобилі. Нам приємно, що сьогодні нас підтримують Європа, США. Але на сьогодні наша наука і галузева, і університетська змушена виконувати найперше завдання, які ставить виробництво. А наука є тільки тоді наукою, коли вона хоч на кілька кроків випереджає завдання, які ставлять. Нам є чим пишатися. У нас є серйозні напрацювання. Маємо лісівника-українця Нобелівського лауреата – професора Анатолія Швиденка, якому йде вісімдесят другий рік, але чоловік працює на теренах Європейського інституту і допомагає готувати наших молодих кадрів. Сьогодні ми в нашому університеті маємо дві серйозні міжнародні організації – представництво FSC, яке все-таки допомагає прозорості екологічної стабільності ведення лісового господарства, та Східноєвропейський центр моніторингу пожеж.

Тому, колеги, хотів би звернутися передусім до вас. Доти, доки ми, лісівники, будемо дружні, доки будемо триматися однією сім'єю, нас не побороти. Проблеми, які стоять сьогодні перед Україною, перед лісовою галуззю, здоланні. Я в це вірю. Слава Україні! Слава українським лісівникам!

Записала Василина ІВАНОВА
Фото Оксани ЧУРИЛО

IV З'ЇЗД
ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

IV З'ЇЗД
ЛІСІВНИКІВ
УКРАЇНИ
ЛЮДИ ДЛЯ ЛІСУ

IV З'ЇЗД
ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

IV З'ЇЗД
ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

ГРОМАДСЬКІСТЬ РОЗВІНЧУЄ МІФИ?

Василь МАСЮК: «ПЕРЕХІД В ЕКОНОМІЧНУ ПЛОЩИНУ ЗНАЧНО СПРОЩУЄ КОМУНІКАЦІЮ З СУСПІЛЬСТВОМ»

У сучасному суспільстві дуже важлива позиція громадських організацій. Тож позицію громадської ради на IV з'їзді лісівників України озвучив голова Громадської ради при Держлісагентстві, головний редактор газети «Деревообробник» Василь Масюк.

– Громадськість – це люди, які оцінюють вашу роботу. У тій чи тій формі ваша робота сьогодні зазнає великого тиску. Нині практично стоїть питання права на діяльність лісової галузі. Виявляється, ця проблема є актуальною не тільки для лісівників України. На жаль, у світі розгорнулася акція протидії роботі лісівників, і лісова професія потрапляє під визначення, що в перекладі з англійської означає «соціальна ліцензія на діяльність», тобто суспільство має схвалити вашу роботу. Думаю, що це непросте завдання, яке перед вами стоїть, і громадська рада, громадські організації є майданчиком для вашої комунікації з суспільством, – звернувся до лісівників Василь Мацюк. – Уже згадували тут деревообробні, меблеві, екологічні підприємства. Комплексно це формує галузь. Це формує, на мою думку, лісовий сектор економіки, де ви є фундаментом того, що ваша праця забезпечує працю тисяч інших людей після вас. Отож, маємо потужний економічний потенціал України і потужну можливість використовувати лісовий фундамент для життя українських громадян. Прошу вас задуматися над одним простим питанням: яка є місія лісівників України? Кожна компанія і кожна людина має ту чи ту місію в тій чи тій ролі. У ролі батька я маю місію виховувати дітей, у ролі сусіда я маю місію бути добрим сусідом. Яка ваша місія в ролі лісівників? Відповіді на це запитання, яке я ставив останнім часом багатьом лісівникам, є дуже різними. І, можливо, нечітка відповідь на це запитання є однією з причин проблем комунікації з громадськістю. Бо коли ви кажете, що ваша місія – вирощувати ліс, вам ставлять наступне запитання, дуже просте: а чому ви його рубаєте?

Дуже важливий момент, що у своїй роботі лісівники переводять розмову на ліс і не говорять про працю лісівників. У більшості лісових документів України, у Лісовому кодексі йдеться про ліс як про самодостатню цінність, а не з точки зору корисності для людей. У мене до вас просте запитання: ліс є самодостатньою цінністю чи корисним джерелом ресурсів? Я бачу, що сьогодні ліс є передусім джерелом ресурсів сировинних (деревина, лікарські трави, ягоди, гриби тощо), звірина є джерелом мисливського господарства. Ліс є й джерелом екологічних ресурсів. Щоразу, як заходимо в ліс, ми завдаємо йому якоїсь шкоди, але беремо екологічний ресурс. Водорегулювальна, охоронна функції – теж ресурс лісу. І є ще соціальний ресурс: коли людина хоче відпочити, вона просто приходить в ліс і отримує задоволення.

Ідеальне картопляне поле не є метою господаря, який його обробляє, метою є результат і користь, яку приносить це поле людям.

Дуже важливе питання, на яке мають собі відповісти лісівники: ви працюєте для лісу чи для людей? Мені кажуть: і для того, і для того. Так, із цим можна погодитися. Я ставлю наступне запитання: з якою метою садять картоплю? Мета – зібрати врожай і отримати їжу. Ідеальне картопляне поле не є метою господаря, який його обробляє, метою є результат і користь, яку приносить це поле людям. Тому я вважаю, що метою роботи лісівників є користь, яку ви приносите людям.

Коли мені кажуть, мовляв, давайте перестанемо вирубувати ліс, я відповідаю, що це дуже просто, тільки давайте перестанемо користуватися папером, меблями, будувати будинки, виготовляти вікна й двері. Інші кажуть, мовляв, ми хочемо жити у злагоді з природою. Люди добрі, ми захищаємо себе від природи, ми будуємо будинки, щоб захиститися від дискомфортних погодних умов. Хочемо комфортні меблі. Це є результат праці лісівників. Переведення дискусії в господарську площину призводить до того, що опоненти приймають точку зору, що праця лісівників із забезпечення суспільства ресурсами є корисною і потрібною. **Тому я пропоную місію лісівників сформувати як стале забезпечення суспільства ресурсами лісу.** Я маю на увазі сталі методи господарювання, стале лісокористування, коли внукам теж залишився ресурс, який ви посадите, примножите. Але окрім того, що ви дуже акцентуєте на роботах із лісовідновлення, на догляді та охороні лісу, єдиним джерелом фінансування вашої праці є продаж ресурсу. Перехід в економічну площину значно спрощує комунікацію із суспільством, як на мене.

Є кілька моментів, які до мене вже озвучив заступник голови Держлісагентства Володимир Бондар. Перше – зміна законодавства. Україна потребує лісової політики і законодавства, яке чітко сформулювало б роль лісів і роль лісівників. Другий важливий момент – потрібне міністерство, відповідальне за лісову політику чи за лісовий сектор економіки. Наразі міністерство агрополітики і міністерство екології не виконують цієї функції.

Наступний момент – я глянув би на ситуацію в галузі під кутом зору лісового сектору економіки. Слід збалансувати інтереси лісівників, деревообробників, меблевиків і екологів. Це насправді дуже важливо. Коли ми говоримо про стале забезпечення лісовими ресурсами, маємо враховувати інтереси цілого ланцюжка постачання, тому що без сталого лісогосподарювання нас будуть чекати проблеми, які є зараз. Проблема має дуже простий вигляд: у Європі був вітровал, впала ціна деревини, деревообробники не можуть продати своєї продукції, ми не можемо продати своєї – коло замикається. Мусимо мати довгострокову збалансовану політику. Як на мене, реалізація деревини через біржі, аукціони не є ефективною. І третій дуже важливий момент – це прозорість комунікації з суспільством. Без напрацювання інструментів комунікацій і без повідомлень для суспільства буде дуже тяжко отримувати схвалення, тому що коли ви приходите й озвучуєте проблеми депутатам чи міністрам, це вибрані люди, які йдуть у свої місця й слухають, що говорить суспільство. Якщо суспільство на вашому боці, депутати теж будуть на вашому боці.

МІФИ І ПРАВДА

Якщо дивитися на діяльність лісової галузі з точки зору сталого забезпечення суспільства ресурсами лісу, тоді легко стане комунікувати з точки зору ключових суспільних міфів, які, на жаль, сьогодні не дають вам ефективно працювати. Дозволю собі сконцентруватися на кількох з цих міфів.

МІФ ПЕРШИЙ – Україна бідна на ліси. Він ґрунтується суто на одній цифрі – цифрі лісистості. Ми справді є малою у відсотковому співвідношенні щодо лісів країною. Але якщо дивитися на площу лісів, то ми маємо приблизно 10 млн га. А це площа лісів Туреччини, Німеччини, Польщі. За запасами деревини ми дуже багата країна, тому що наш запас порівнюваний із польським, трішки гірший, ніж німецький, але він дуже якісний з точки зору вартісних показників. Ми є, якщо не помиляюся, другою країною в Європі після Франції, якщо Росію не вважати Європою, за запасами твердолистяних порід деревини, які мають найвищу економічну цінність.

МІФ ДРУГИЙ – в Україні масово вирубують ліси. Я вважаю, що у нас взагалі не вирубують лісів. Бо коли ми говоримо про термін вирубування лісів, то, найімовірніше, маємо на увазі знеліснення, коли ліс вирубали зі зміною цільового призначення землі. Ліс – це земля, на якій ростуть або мають рости дерева. Якщо це призначена для лісовідновлення ділянка, то вона залишається лісом. Якщо говорити про обсяги заготівлі деревини, то тут дуже важливо, що насправді в нас малі обсяги заготівлі. У 2015 році в Німеччині обсяги заготівлі склали 95 мільйонів кубів, у Польщі обсяги заготівлі – 46 мільйонів кубів, а ми законодавчо обмежуємо себе 25 мільйонами кубів, маючи ліси, що перестигають.

Ще один важливий момент, на якому я хочу акцентувати, – це термінологія. Документ, який дає право на заготівлю деревини, назива-

ється лісорубний квиток. І тут дуже тяжко дискутувати. Якщо документ називається лісорубний квиток, то ми рубаємо ліс чи не рубаємо? Треба переглядати філософію, певні назви документів у тому числі, тому що це мав би бути дозвіл на заготівлю деревини, а не на вирубку лісів.

МІФ ТРЕТІЙ – під час санітарних рубок треба рубати хворі або мертві дерева. Правда є така: якщо метою лісового господарства є забезпечення суспільства ресурсом, то треба рубати дерева, від яких може поширюватися шкідник на інші території, або треба рубати здорові дерева, які можуть захворіти. Тобто або локалізація хвороби, або рятування дерев з економічної точки зору. Така розмова із суспільством теж має місце. Ми рубаємо здорові дерева, щоб вони не пропали, як добрі господарі.

МІФ ЧЕТВЕРТИЙ – заготівля деревини шкодить збереженню клімату. Його допомагає реалізувати Катовіцька конвенція, у якій ідеться про роль деревини в збереженні клімату, зокрема про те, що заготівля деревини шкодить йому. Правда така, що з деревини роблять меблі, які стоять у наших будинках і насправді утримують вуглекислий газ. Лісове господарство – єдина галузь, яка де-факто вилучає вуглекислий газ з атмосфери і у зв'язаному стані тримає його в будинках і меблях. Це сприяє клімату, якщо вірити, що CO_2 погіршує кліматичні умови.

МІФ П'ЯТИЙ – ліс може рости без лісівників. Це теж дуже важливий аргумент, який я чув. Мовляв, ліс ріс завжди, а тут прийшли лісівники і йому заважають. Правда така, що ліс без лісівників може рости. Але яким він буде? Це буде малопродуктивний ліс, який дає мало ресурсу, погано утримує вуглець, який колись стане небезпечним без доріг і можливості людині туди пройти.

Тому я вважаю, що зміна парадигми комунікації з суспільством з точки зору економічної чи господарської є шляхом, який допоможе підняти імідж лісівників у суспільстві і сформувати правильну думку про те, що ви робите.

Записала Василина ІВАНОВА
Фото Оксани ЧУРИЛО

РЕПЛІКА

«Щоб дещо розбавити філософію, я хотів би навести приклад, з яким ми часто стикаємося, – зауважує голова Товариства лісівників України Юрій Марчук. – Це щодо комунікації із суспільством. От їдемо трасою і часто бачимо наші красиві аншлаги. А там написано: «Лісові культури, 18-й рік. 9С. 1Б». А не можна написати мовою, яку зрозуміє кожен? «Посадка лісу 18-го року в складі 90% сосни і 10% берези. Відповідальний лісничий Іванов». І всім стає зрозуміло, про що йдеться. Ні! Ми так зашифруємо себе, що лише самі знаємо, що сказали чи написали. А тоді обурюємося: нас не розуміють.

Ми працюємо у лісі і вважаємо, що всім ясно, яку важливу роботу робимо. А між тим, нерідко той, хто приходить у ліс із шашликом, вважає себе більшим лісівником, ніж ті, хто десятиліттями той ліс вирощували. Тому дуже важливо вловлювати ці нюанси. Треба роз'яснювати, працювати зі школами, студентами. Працювати на формування позиції поваги до нашої професії. На жаль, за останні роки і суспільство, і окремі ЗМІ зробили все для того, аби професію лісівника, як кажуть, опустити нижче від плінтуса. Професію, яку, наприклад, у Польщі вважають другою за важливістю після рятувальників».

Іван КИРИЛЮК: «ПОПЕРЕДЖАЄМО: НЕ РОБІТЬ ГЛОБАЛЬНИХ ПОМИЛОК, ПАНОВЕ!»

– У першу чергу хочу вклонитися своїм бойовим побратимам, які сьогодні тут в залі, яких немає у складі делегацій, бо вони на робочих місцях, і до тих, які уже не зможуть бути серед нас, але пам'ять про них буде вічною! – емоційно каже директор ДП «Ярмолинецьке ЛГ», делегат від лісівників Хмельниччини, учасник АТО Іван Кирилюк. – Слава вам, хлопці, за те, що не вагалися! Слава за те, що не відкупилися! Слава за те, що віддали честь своїй неньці Україні! Слава і вічна пам'ять п'ятнадцятьом лісівникам України, які віддали життя в боях з російським агресором!

882 працівники лісової галузі взяли участь в Антитерористичній операції, 134 бійці продовжують служити і боронити рубежі нашої країни.

Сухі цифри, а за ними – кров, сльози і героїзм.

Особливо було складно в перші роки – перша, друга хвиля. Армії не було. Пам'ятаю лютий 2015 року, коли я йшов повністю із своїм боєкомплектом: бронежилет, каска, форма, берці – все, окрім автомата, який видали мені за місцем служби, в зоні діяльності Донецького прикордонного загону.

Але ми вистояли і не прогнулися!

Сьогодні зовсім інша ситуація. Так, важко! Але армія зовсім не та. Солдат одягнений, взутий, нагодований, має нормальну зарплату, плюс соціальний пакет. Є чим дати по зубах ворогу, і ми нарощуємо міць. Це мудро й правильно. З нами мають рахуватися, ворог має нас боятися і зрештою ми маємо перемогти.

Маємо бути всі мобілізовані, організовані, сконцентровані на перемозі. Перемозі на фронті, перемозі на дипломатичній передовій, перемозі на міжнародній арені, перемозі над собою.

Не той патріот, хто вдягнув вишиту сорочку й верещить, що він борець за Україну. Патріот той, хто не ставить запитань, а бере в руки зброю і дає відсіч ворогу!

Наше завдання – увага і повага до цих людей. Допомога сім'ям загиблих лісівників. Їхнє життя – це тепер наше життя. Маємо взяти їх під свою опіку, не відмахуватися, не відвертати голови. Маємо довічно пам'ятати про героїв.

Пропоную на честь героїв-лісівників створити Меморіальну Дошку Пам'яті у кожному державному підприємстві і взяти під опіку сім'ї загиблих бійців, створивши галузевий фонд допомоги, де передбачити придбання житла, навчання дітей, працевлаштування та інший формат допомоги.

Пропоную на честь героїв створити плантації лісових культур їх імені. Ліс Пам'яті п'ятнадцятьох Героїв-Лісівників. Ліс буде рости, і пам'ять про них житиме вічно!

Звертаюся сьогодні до працівників лісової галузі України, які своєю працею звеличують гарне чесне ім'я лісівника.

Лісова галузь стала сьогодні предметом торгів, цькувань, політичного галасу.

Певні олігархічні угрупування ставлять державне лісове господарство на край великих змін, які можуть обернутися черговою бідою не тільки для галузі, але й для всього суспільства.

Сумнівні реформи, по суті, зводяться до одного простого питання: кого поставити пиляти і продавати український ліс?!

Для цього так звані реформатори, їхні «політичні клони» збираються зруйнувати виробничу структуру лісового господарства і на місце ліквідованих ними держлісгоспів, запустити в наші ліси приватні компанії на умовах концесії…

В умовах тотального цькування, провокацій, шпигунських маніпуляцій, політичного вереску, економічної блокади, законодавчого мінування ми працюємо, виживаємо і показуємо приклад командної роботи та єдності в досягненні результату.

Цифри говорять самі за себе. Галузь за 2018 рік сплатила близько семи мільярдів гривень податків, реалізувавши продукції на 17 мільярдів гривень.

В тому числі тут є доробок і підприємства, яке я очолюю, – Ярмолинецького лісового господарства Хмельницького обласного управління.

190 працівників – моноліт – команда. 50% – природозаповідного фонду, при цьому середня зарплата склала 21тис. 848 грн – другий результат в області, сьомий у галузі. Продуктивність праці – 566 тис. грн на одного працівника – другий результат в області і двадцять перший у галузі – за рахунок запровадження нових технологічних процесів із виробництва тріски паливної з хворостів, побічного користування та переробки лісу.

Це результат? А якби не було блокади?

Розумно розпорядившись ресурсом... Скільки виробляємо? Скільки споживає внутрішній ринок? Решта що, має гнити? Державі що, не потрібна валюта?

Експорт – нормальний, цивілізований, у законодавчому полі, експорт лісопродукції (я кажу про дрова), а це і валюта, і баланс ПДВ, та й, зрештою, імідж держави.

Пшеницю експортуємо?..

Просто сьогодні нас хочуть поставити на коліна і знищити...

Не вдасться, хлопці! Не дамо!

Це я заявляю тим емісарам-олігархам, які сидять у своїх штабквартирах по закордонах і травлять своїх вирощених «політичних» діячів, цькують їх на галузь. Маючи в управлінні інформаційний простір, мільярдні статки, їм закортіло ще й українського лісу...

Ми попереджаємо: не робіть глобальних помилок, панове!

Лісівники – це велика, потужна, організована, загартована у праці команда – команда працівників лісової галузі, які готові захистити свою честь і честь держави. А це понад 1,5 мільйона працівників разом з переробниками.

З нами можна здобути, можна перемогти...

Але можна і втратити...

Робота в нашій галузі складна і надзвичайна, а в технологічному процесі – небезпечна. Ми щодня йдемо лезом бритви, просимо Бога, йдучи на роботу, щоб увечері всі повернулися до своїх сімей, а завтра – знову робимо крок назустріч долі.

Наша робота надзвичайно потрібна для суспільства. Вона має величезне значення для економіки держави, але найперше виконує важливу екологічну та соціальну роль.

Галузь має свою історію, традиції, вагомі надбання, врешті, матеріальні активи, створені не одним поколінням трудових колективів держлісгоспів.

Так, ми не кажемо, що білі та пухнасті, що в лісовій галузі немає недоліків. Але ми готові до діалогу, конкретних дій і, зрештою, до реформування.

І тому звертаємося сьогодні до вас, пане Президенте, із пропозицією щодо реформування лісового господарства шляхом створення Міністерства лісового господарства та деревообробної промисловості України.

Цей крок Президента об'єднає систему в одне ціле, підніме її статус та імідж, дасть імпульс розвитку переробної промисловості (допоки будемо купувати папір за кордоном?), створенню мільйонів нових робочих місць, залученню мільярдів доларів інвестицій і врешті поставить крапку в питанні збереження галузі як державної інституції та стане потужним локомотивом серед суміжних галузей, таких, як енергетична, машинобудівна тощо.

Ми не за погони, не за посади...

Ми за лісове господарство нашої держави!

Ми ставимо перед собою ще одне, дуже важливе завдання: вижити в політичному коловороті 2019 року. І не тільки вижити, а перемогти.

Маємо посадити своє лісівниче дерево, яке проросте, пустить коріння і дасть плоди.

Маємо це зробити в ім'я збереження гарного чесного імені державної лісівничої галузі, її славних лісівників, збереження нашої славної України.

Слава Україні!

Записала Оксана ЧУРИЛО
Фото автора

Степан КРИВОВ'ЯЗИЙ: «НАША БІДА, ЩО НІКОГО З ЛІСІВНИКІВ НЕМАЄ У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ І НАС НІКОМУ ВІДСТОЮВАТИ»

– Сьогоднішній форум лісівників, який відбувається на такому високому рівні, вселяє надію на те, що буде новий поштовх для розвитку лісової галузі, для розвитку лісових підприємств, і ми покажемо, що лісівники аж ніяк не на останньому плані, – наголосив, виступаючи, голова профспілки працівників лісового господарства України Степан Кривов'язий. – На превеликий жаль, протягом останніх п'яти років, попри надії, які нам вселила Революція Гідності, більшість підприємств лісового господарства не змогли повністю використати весь свій виробничий потенціал, а це, своєю чергою, не дуже добре відобразилося на соціальних питаннях трудових колективів. Наслідком стало значне зменшення, а з 2016 року – повне припинення фінансування лісогосподарських заходів з державного бюджету. Зважаючи на те, що підприємства з Півдня та Сходу інших коштів, на жаль, не мають, звісно ж, вони потрапили в серйозну проблему.

Я не буду зупинятися на тому, що було на Півдні і що зараз є. Ви всі це прекрасно знаєте. Я хотів би зупинитися на причинах виникнення такого стану. І баченні профспілкових активів нашої галузі.

По-перше, Уряд не розуміє вітчизняного лісового господарства. А відтак маємо невизначеність у лісовій галузі та відсутність фінансової підтримки. По-друге, це неузгодженість позицій та дій між Міністерством аграрної політики і Держлісагентством. По-третє, це намагання певних осіб, які мають стосунок до влади, і ми це чудово розуміємо, здійснювати у галузі приватизаційні процеси. Ліс вони розглядають суто як ресурс і зону для збагачення. Це і концесія, і інші процеси. Ну і найголовніше – це непрофесійність, некомпетентність призначеного за поданням Мінагрополітики керівництва галузі. Я маю на увазі 2015 рік. Усе почалося тоді. Відлік пішов, коли Олександр Ковальчук, можливо, і дуже хороший спеціаліст в агрономії та менеджменті, але нічого не розуміючи в лісовому господарстві, нічого не знаючи взагалі про українське лісівництво, започаткував реформу і стратегію, яка спрацювала на знищення. Мінагрополітики його швиденько підтримало і дало початок усім нашим бідам. Задекларувавши, що нам не потрібне бюджетне фінансування. Не продовживши програму «Ліси України», яку можна було тоді спокійно продовжити, Олександр Ковальчук поставив нас поза законом. Коло, як то кажуть, замкнулося. Звичайно, ми почали боротися, і ця боротьба триває досі. Ви знаєте, скільки ми провели заходів. Десятки, сотні звернень надіслали буквально у всі органи влади. Усе звелося до банальних відписок. Звелося до надсилання цих звернень в Міністерство аграрної політики, і ці понад 32 тисячі підписів лісівників, напевно, досі лежать десь в архівних справах нашого агентства. Тому що фактично відповіді готувало агентство, зважаючи на некомпетентність Міністерства аграрної політики. Що маємо на сьогодні? Якщо подивитися з соціального боку, то середньомісячна зарплата в галузі перевищила десятитисячний поріг. Це вже більш-менш пристойний рівень. У той же час, якщо

брати Південь та Схід, то заробітна плата там – від трьох з половиною до шести з половиною тисяч. Але й того не дають, боргують. Як вижити за таких умов? І це ще під пресом перевірок, громадськості: не те рубають, не туди везуть пісок, не те роблять. Усе не так! От як людині, коли вона не отримує зарплати, йти на роботу і не тільки виконувати свої посадові обов'язки, а ще й воювати, доводити свою правоту?

Заступник голови Держлісагентства Володимир Бондар зауважив про консолідовану допомогу галузі, допомогу ресурсних областей тим, які ледь животіють. І я вам щиро дякую! Нарешті маємо надію на лісовий фонд. Але разом із тим оподаткуванням держава кинула нас у чергову фінансову яму...

...Керівництво галузі так і не призначили, представлено лише заступника голови, ми шануємо і поважаємо Володимира Нальковича, та на превеликий жаль, у нього одна голова, дві руки, а працювати потрібно як мінімум за трьох. Одна людина фізично не в силах осягнути все те, що потрібно зробити. Мені здається, що уряду, якщо він працює, давно можна було залагодити цю проблему. Але зважаючи на те, що й Міністра аграрної політики фактично немає, то видається, що це якась своєрідна стратегія. ...Фактично, після 2014 року керівництва галузі в повному складі не було.

Профспілки підтримують потребу створення профільного міністерства. Мусимо вийти з-під кураторства Міністерства аграрної політики, в якому ніколи нас не розуміли і ніколи не зрозуміють.

Нам потрібно в рази посилити роз'яснювальну, пропагандистську роботу. Пояснювати, роз'яснювати, для чого маємо вийти з-під опіки аграрників.

Нам потрібно максимально використати весь передвиборчий процес, який зараз є, особливо другий етап, я маю на увазі вибори до Верховної Ради України. Маємо скористатися моментом для швидкого затвердження у Верховній Раді наших пропозицій. Наша біда, що нікого з лісівників немає у ВРУ і нас нікому відстоювати. Але сподіваємося, що наступний склад буде іншим. І це питання буде розв'язано. Мусимо всіма доступними нам шляхами провести у ВРУ своїх людей. Без цього ми не обійдемось ніяк. Тому над цим потрібно працювати.

Наостанок скажу: лісівники з-поміж інших галузей завжди вирізнялися єдністю, згуртованістю, цілеспрямованістю, вмотивованістю. Я впевнений: попри усі перепони, наша галузь приречена на успіх.

Записала Василина ІВАНОВА
Фото Оксани ЧУРИЛО

Богдан ЦУПРИК: «МИ ВАШІ ДРУЗІ, А НЕ КОНКУРЕНТИ»

– Дякую за можливість висловити ті проблеми деревообробної галузі, які зараз мають місце. Безумовно, проблеми є різні, але я зупинюся на тих, які пов'язані саме з лісоматеріалами, з постачанням, цінами, стосунками з лісовими господарствами, тому що це найкраща нагода зупинитися саме на цьому аспекті при такій поважній аудиторії, – зауважує голова галузевого комітету при ЕВА Богдан Цуприк. – Лісова та деревообробна галузі абсолютно взаємозалежні, бо основною частиною собівартості та головною сировиною для деревообробки є продукція лісової галузі. Які ж проблеми є зараз? На жаль, деревообробна галузь зіштовхнулася з падінням світових цін на продукцію деревообробки. Воно почалося по-різному на різних ринках і зараз є глобальним. Я думаю, якщо ви спілкуєтеся безпосередньо зі своїми споживачами, які займаються деревообробкою, то про це вже знаєте. Ще торік, коли тільки починалися тенденції до падіння цін, лісосировина в Україні була суттєво дорожча порівняно, скажімо, з сусідньою Білоруссю чи Росією, навіть з Польщею. Ми могли працювати, українські деревообробники заробляли мало, а наші закордонні конкуренти – багато. Але всі заробляли, і це дозволяло вітчизняній деревообробці купувати навіть той ресурс, який був дорожчий, ніж у деяких сусідніх країнах. Сьогодні ситуація дійшла до того, що ціни впали і, відповідно, там, де наші сусіди-деревообробники, та й не тільки сусіди, заробляють, ми вже маємо збитки. Це і є основною проблемою. Якщо в попередні роки мова могла йти про те, що проблемою є нестача ресурсу, то сьогодні основна проблема – це його ціна. Наприклад, станом на сьогодні ціна на фанерну сировину на 65% вища, ніж у Білорусі, якщо перерахувати на євро. На 30-35% дорожча, ніж у Росії. Пиловники в нас досягли скандинавського рівня. Ви знаєте, що українська сосна за виходом якісної безсучкової дошки дуже поступається сканди-

навській. Відповідно, середньозважена ціна готових пиломатеріалів суттєво нижча. Такі ціни на сировину є непідйомними. Це призводить до того, що деревообробники зменшують виробництво. Діють по-різному: хтось скорочує зміни, хтось скорочує робочий тиждень. Продажі лісоматеріалів по багатьох сортиментах впали. Є можливості, є потужності переробляти, але нема змоги бути конкурентними на ринку кінцевої продукції. Тому хотілося б, щоб ви сприймали можливі скарги чи побажання, чи прохання деревообробників про зниження цін. Вони, звісно, вже мають місце, але темпи падіння, на жаль, поки що випереджають темпи зниження цін на лісоматеріали. Наприклад, по фанері це просто обвал. Тому є велике прохання серйозно поставитися до звернень бізнесу і бажано оперативно реагувати. В українських деревообробників нема бажання обдурити, витиснути з вас усі соки, щоб отримати надприбутки. Ми діємо прозоро, відверто, можемо давати аргументи, якщо потрібно більше інформації, щоб було зрозуміло, що тут нема маніпуляцій, тут справді є проблемна ситуація.

Тут згадували про труднощі зі збутом низькосортної продукції – техдров, або паливних дров. Через проблему з продажем і нереагування щодо ціни тільки підприємство, яке я представляю, що є членом Європейської бізнес-асоціації, за останні п’ять місяців недоспожило 75 тисяч кубометрів сировини просто то-му, що ми вилітали з ринків, де падали ціни, і не змогли бути конкурентними. При зниженні цін на технічну сировину, яку проблемно продати, ми могли не втратити ці ринки, могли продати цей обсяг і їх спожити. Це ще раз підтверджує, що при своєчасній комунікації і розумінні проблем їх можна розв’язувати для взаємної вигоди.

Щодо того, що потрібно деревообробникам, як краще планувати свої інвестиції. Важливо бачити прогноз лісозаготівлі в доступній формі по областях. Наприклад, те, що планують рубати цього року, скільки й чого планують заготовити. Це дозволить будувати орієнтири, виробничі плани з боку бізнесу. Я розумію, чому, можливо, ви не завжди поспішаєте це робити. Можливо, ви не хотіли б розкривати ці цифри, бо вважаєте, що деревообробники побачать надлишки і, мабуть, захочуть цим скористатися й будуть вимагати від вас нижчих цін. Не думайте так. Потрібно пропонувати, бо деревообробники думають по-іншому. Можливо, ми пошукаємо ринки, можливо, доінвестуємо в щось, щоб переробити ті надлишкові обсяги, які у вас є. І якщо ціна буде конкурентною, нічого з вас не витискатимуть, вони просто споживуть ті надлишки і ви отримаєте прибуток. Те саме стосується формування балансу лісоматеріалів. Я з приємністю почув ініціативи про створення Міністерства лісової і деревообробної промисловості. Можливо, саме це допоможе формувати той же баланс, розуміючи, що відбувається в деревообробці, й таким чином краще коригувати, наприклад, ті ж плани лісозаготівель.

Якщо ви бачите, що споживачам чогось потрібно менше, ніж планувалося, а є сортименти, яких треба більше, можливо, можна скоригувати план лісозаготівлі, щоб оптимально забезпечити потреби переробників. А переробники зі свого боку зможуть спробувати коригувати свої інвестиційні виробничі плани, щоб забезпечувати споживання тих матеріалів, які є в надлишку. Я думаю, що це було б дуже хорошою і позитивною ініціативою.

Ще кілька слів щодо нашої позиції як підприємств, які входять до Європейської бізнес-асоціації. Ми послідовно підтримували державний статус лісового господарства, категорично й публічно виступали проти приватизації, тому тут в нашій особі ви маєте абсолютного союзника і цілковиту підтримку. Практика багатьох країн світу довела, що ті пропоновані моделі в принципі є шкідливими для лісового господарства. Процес виробництва лісу вимірюється сотнями років, і тільки держава є максимально ефективним власником та максимально ефективно може цим управляти. Тут ви можете розраховувати на нашу підтримку і сприяння, якщо це буде потрібно.

...Нема стратегії розвитку деревообробки. Було заплановано, що Уряд мав запропонувати її Указом Президента, був пункт про розвиток стратегії. Але, на жаль, її нема.

Хотілося б, щоб у розвитку стратегії і вашій участі в її розробці було розуміння, що не варто завжди дивитися на підприємство, ніби воно має виробляти зразу з лісу до кінцевого продукту. Усюди в світі є ефективним виробництво за кластерним принципом. Тобто є якась кількість великих оснащених лісопідприємств, які пиляють, сортують і мають, наприклад, суху обрізну дошку, і є більша кількість підприємств, що здійснюють подальшу переробку. Тому при визначенні поняття націленості на додану вартість не потрібно вважати, що підприємство, яке багато пиляє і все, – це погано, бо воно робить тільки перший етап переробки. Це не так, досвід Естонії показує: коли туди свого часу прийшли інвестори зі Швеції, то збудували лісопильні. Вони теж починали з експорту, бо не було на місці попиту на обрізну дошку. Але протягом кількох років прийшли інші інвестори і, розуміючи, що тут є стабільний постачальник сухої обрізної якісної дошки, хтось почав робити вікна, хтось – двері, столярний щит, готові меблі тощо. Тобто пішла подальша переробка. Велике підприємство, наприклад, лісопильне, не може всю свою продукцію переробляти до кінцевих видів продукції. Воно може це робити частково.

Кластер потрібно запустити, і успіх тих підприємств, які зараз створені, мав би стати прикладом для інвесторів у наступні ланцюги переробки. І тоді Україна експортувала б, як, приміром, Польща, на десятки мільярдів євро деревообробної продукції. Держава з того мала б великий фінансовий результат, а люди – робочі місця. Це та мета, до якої маємо прагнути разом.

Ще раз просимо ставитися з розумінням до деревообробки, бо це ваші друзі, а не конкуренти. Ми в одному човні. Коли є ризик потонути, маємо балансувати і рятуватися разом.

Записала Василина ІВАНОВА
Фото Оксани ЧУРИЛО

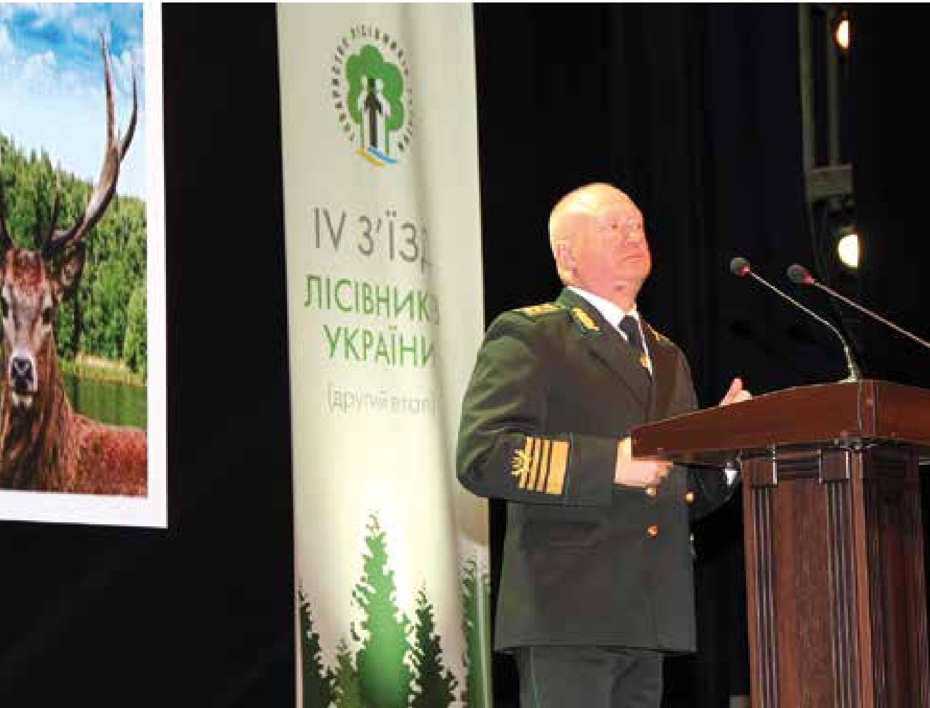
Анатолій БОНДАР: «КОЖНОМУ УПРАВЛІННЮ ДО СНАГИ ВИГОТОВИТИ ВЛАСНУ СТРАТЕГІЮ РОЗВИТКУ»

Начальник Вінницького обласного управління лісового та мисливського господарства Анатолій Бондар говорив про проблеми лісового господарства лісостепової зони України та можливі шляхи їх розв'язання.

– Із великим задоволенням хотів би наголосити на доцільності й правильності проведення сьогоднішнього зібрання. Галузь потребує висвітлення проблематики, що накопичується. І разом з тим, ми маємо винести цю інформацію за межі нашої лісівничої родини. Тож дуже приємно, що в залі є багато деревообробників, бізнесменів різних напрямків, які співпрацюють з лісовою галуззю, – каже Анатолій Омелянович. – Сьогодні на з'їзді ми маємо можливість поспілкуватися на лісівничі професійні теми, обговорити проблеми галузі, знайти шляхи розв'язання цих проблем, перейняти передовий досвід ведення лісового господарства від колег.

Лісівники Вінниччини мають столітній досвід ведення лісового господарства. 14 лютого 2019 року в області проведено лісівничо-просвітницький захід «Пізнай ліс», присвячений сторіччю утворення Вінницького ОУЛМГ. І нинішній з'їзд теж виконує цю дуже важливу місію, бо також має просвітницьку роль. Ми розширюємося, виходимо з тіні. Стаємо доступні зі своєю проблематикою. Основна мета цього заходу – популяризація лісової галузі, поширення знань про ліси, поліпшення комунікації представників лісової галузі з суспільством, підвищення іміджу професії лісівника.

Одним із чинників стабільної

роботи лісового господарства в регіонах є контакт і взаєморозуміння з місцевою владою. Керівники області, взявши участь у лісівничо-просвітницькому заході «Пізнай ліс», першому обласному лісівничо-просвітницькому фестивалі, щорічних акціях «Майбутнє лісу у твоїх руках», не тільки з розумінням ставляться до проблем лісового господарства, а й ознайомившись з важкою працею лісівника, самі пропонують допомогу для ведення лісового господарства.

Розпочинаючи питання поліпшення лісового господарства на Вінниччині, я як керівник з часів здобуття незалежності зіткнувся з проблемою, що фахівці – директор лісгоспу, лісничий – якоюсь мірою не сприймали нововведень. І сьогодні я пишаюся тим, що ми змогли достукатися до свідомості кожного лісівника, щоб кожен зрозумів, що він виконує, з якою метою і який кінцевий результат буде отримано.

Сьогодні тут багато говорили про стратегію. І це правильно. Кожен має до цього долучатися. Але в нас у кожного своя стратегія – на рівні регіонального управління, обласного, лісництва. І ми свою стратегію маємо вибудовувати. Я глибоко переконаний, що наша професійна робота є тим прикладом, тією популяризацією лісового господарства і відкритості для суспільства.

Вінниччина – малолісний регіон. Лісистість складає близько 15%. Хоча 200 років тому вона була біля 41%. За роки незалежності ми від 11% дійшли до 15%. Наше мінімальне завдання на сьогодні – це 30 тисяч гектарів лісів. І ми їх легко можемо створити. У нас є кадри, є розсадники, поліпшені технології. Але стоїть питання виділення земель, фінансування.

На Вінниччині 65% розореності земель. Ми розуміємо, що це таке. Гумус, який формується століттями, тисячоліттями, змивається у водойми, вони замулюються, немає рибництва, інших речей. І, звісно, знижується рівень сільського господарства.

На Вінниччині створено 175 тисяч гектарів лісів: відтворено 112 тисяч гектарів, створено 63 тисячі гектарів нових лісів. Лише за роки Незалежності України створено 38 тисяч гектарів лісів: відтворено 26 тисяч гектарів, створено нових лісів 12 тисяч гектарів.

Проаналізувавши роботу лісівників у різні часи минулого століття, ми вкотре переконалися, що лісорозведення, збільшення площі лісів завжди було пріоритетним завданням держави. Навіть у найважчі післявоєнні роки держава фінансувала створення трьох-чотирьох тисяч гектарів нових лісів щороку тільки у Вінницькій області.

Наразі ми опанували в лісокультурному виробництві технологію для довготривалого зберігання насіння (флотація, термотерапія, холодильна камера); вирощування садивного матеріалу лісоутворювальних порід з закритою кореневою системою у сучасних теплицях (маємо можливість заліснювати лісосіки протягом вегетаційного періоду); вдосконалення механізмів для проведення механізованих доглядів за лісовими культурами (дворядний КЛБ-1,7).

Стратегія лісівників Вінниччини – сформувати нові високопродуктивні біологічно стійкі насадження дуба звичайного з запасом 500-600 кубометрів на гектар.

Наші лісівники з метою підвищення продуктивності лісових насаджень впроваджують сучасні науково обґрунтовані та відпрацьовані на практиці технології створення лісових культур (ширина міжрядь 2, 3, 4 м, підбір порід, агротехніка вирощування). Фінансовий результат – землі, зайняті лісом, мають давати вдвічі і втричі більшу від-

дачу, ніж сьогодні (у віці стиглості реалізація деревини 1-1,5 млн грн, наразі – 0,5 млн).

Ми ставимо за мету поліпшити стан лісових насаджень, передати їх наступному поколінню більш цінними та високопродуктивними (при проведенні рубок формування лісів залишаємо «дерева майбутнього», з яких сформуються високопродуктивні насадження, аби підвищити товарність деревостану, проводимо догляд за стовбурами та кронами дерев).

Основою нашого стратегічного завдання є вирощування насаджень за умов безперервного існування лісу, а також – наближене до природи лісівництво, застосування вибіркових та поступових систем рубок, використання природного поновлення.

На нашу думку, коли в галузі відсутня загальнодержавна стратегія розвитку лісового господарства, кожному управлінню, залежно від лісорослинних умов, особливостей ведення лісового господарства, до снаги виготовити власну стратегію розвитку.

Якщо говорити про мисливське господарство, то прикладом професійності лісової охорони та єгерської служби Вінниччини є збережена популяція зубра європейського, яка сьогодні нараховує 95 голів. Ми є першими в Україні у боротьбі з браконьєрством – було складено 513 протоколів за порушення правил полювання.

У лісівничо-просвітницькій роботі своїм завданням бачимо виховання у юного покоління шанобливого ставлення до природи, поширення знань про ліси та їх важливість для існування життя на планеті. Прагнемо забезпечити підготовку молодого покоління лісівників з європейським мисленням.

За останній період ми провели такі лісівничо-просвітницькі заходи: фестиваль «Пізнай ліс», виїзну колегію Держлісагентства, захід з нагоди сторіччя утворення управління. На базі держпідприємств лісового господарства області вже працює 50 учнівських лісництв, створено 33 лісівничі еколого-просвітницькі центри, 44 лісівничо-екологічні просвітницькі пункти. Лісівники своїм прикладом, наполегливою працею, професійністю надихають молоде покоління у виборі майбутньої професії.

Звісно, є й низка проблем. Це, наприклад, порядок надання земель під заліснення, довготривала та складна процедура оформлення правовстановлювальних документів. Відсутність державного фінансування не дозволяє підприємствам збільшити обсяги створення нових лісів. Щоб цього не було, варто спростити такий порядок на урядовому рівні.

Ще одна проблема – спад попиту на деревину, особливо дров'яну, якої в листяних насадженнях біля 70%, зумовив її накопичення на складах держлісгоспів до 40 тисяч кубометрів. Бізнесу та деревообробникам можна запропонувати інвестувати замість старого, який вже не діє, Калинівського заводу ЕЗДМ сучасне виробництво МДФ, а також створити додаткові деревообробні підприємства з переробки низькотоварної деревини. У держлісгоспах Вінниччини її за рік – біля 120 тисяч кубометрів, а крім того, значний обсяг і в сусідніх областях. Владні структури області готові надати інфраструктуру (землю, комунікації) під будівництво такого підприємства.

Наступна проблема – на аукціонах не закуповують повністю більш високотоварну деревину, посилаючись на високі ціни, хоча вони економічно обґрунтовані. Їх зменшення призведе до зниження прибутковості підприємств, а відповідно, значно знизить надходження до держбюджету. Адже державні підприємства, на відміну від деревообробних, сплачують до бюджету загалом 80% від отриманих прибутків (18% – податок на прибуток, 75% частини чистого прибутку). Цього залишку вкрай недостатньо. Щоб оперативніше реагувати на потреби деревообробних підприємств та цінові параметри ринку, ми практикуємо проведення щотижневих аукціонів з пониженням цін до мінімально рентабельних. У збиток наші підприємства теж працювати не можуть. Щодо збільшення розміру відрахувань до державного бюджету частини чистого прибутку державними унітарними підприємствами до 90%, то це позбавить держлісгоспи можливості здійснювати модернізацію виробничих потужностей, технічне переоснащення тощо. А доцільно було б встановити 50%.

Тепер щодо проекту Закону України «Про ринок необробленої деревини та прав на її заготівлю», який вніс народний депутат України Борис Розенблат, що передбачає продаж на Єдиній Деревній Біржі прав на заготівлю лісу. Це ставить під загрозу фінансування постійних лісокористувачів для ведення лісового господарства в умовах відсутності бюджетних коштів. Тут треба всім нам долучитися до доопрацювання проекту закону разом з народними депутатами.

Ще однією проблемою вважаю знищення династій лісівників – робота родичів у галузі вважається корупцією, передавання досвіду від батька до сина під загрозою. Вважаю, що збереження династій лісівників є однією з позитивних складових кадрового потенціалу лісової галузі в майбутньому.

Записала Василина ІВАНОВА
Фото Оксани ЧУРИЛО

Дмитро ЛЯШЕНКО: «ДЕРЖАВА НЕ ДАЄ ЛІСІВНИКАМ МОЖЛИВОСТІ ОНОВИТИ ТЕХНІКУ»

Представник компанії «Д ЛАЙТ СЕРВІС» Дмитро Ляшенко говорив про природозберігальні технології в лісозаготівлі і транспортуванні деревини.

– «Д ЛАЙТ СЕРВІС» – це машинобудівна компанія, яка протягом 17 років працює із лісовою галуззю, – зауважує пан Ляшенко. – Коротко розповім про наші напрямки та продукти, які ми виробляємо. А також з вашого дозволу зачеплю буквально одну проблему. Ми не кидаємо наших партнерів. Техніку лісгоспів завжди обслуговуємо протягом гарантійного та постгарантійного періоду. Наші пожежні модулі, які ви бачили на виставці, добре прижилися в лісовій галузі. Це є найбільш ефективним засобом для того, щоб локалізувати пожежі. Пожежна техніка, яка сьогодні є в галузі, застаріла та дуже енергомістка. А причепивши цей модуль, скажімо, до автомобіля, можна в найкоротші терміни дістатися на місце гасіння пожежі та локалізувати вогонь до приїзду основних засобів.

Скідери – трактори вітчизняного виробництва на базі Т-150, за основу яких було взято німецькі трактори HSM і LKT. Ціна цих продуктів дешевша за HSM утричі, за LKT – удвічі.

Але виникає питання: за які гроші лісгоспи мають придбати цю техніку? Усі звикли купувати за оборотні кошти, а через просідання ціни, заборону експорту, розділення прибутку після виплати податків підприємству, щоб купити техніку за мільйон гривень, треба закумулювати п'ять мільйонів. Це практично неможливо. Мають увімкнутися фінансові інструменти – лізинг чи відстрочка платежу.

Ми не можемо фінансувати, адже також потребуємо фінансів, щоб обновлювати свій станковий парк.

Є державна програма фінансування і компенсації придбаних основних засобів близько 40%, але в неї з якихось причин увійшли лише підприємства АПК. Для прикладу хочу сказати, що цю програму в 2018 році профінансовано на близько 900 млн грн, на 2019 рік також закладено 900 млн грн. Але чомусь лісівники туди не потрапили.

Ми готові допомагати Держагентству лісових ресурсів лобіювати це питання, тому що це єдиний на сьогодні дієвий інструмент, яким підприємство лісової галузі може обновити свій парк техніки. Чому в державну програму не потрапили лісгоспи – підприємства, які на 100% належать державі, важко пояснити.

...Щодо GPS-моніторингу: ми розробили програмне забезпечення, яке дозволяє моніторити роботу обладнання і витрати на час цієї роботи. Найголовніша ідея – що все обладнання, яке має заїжджати в ліс, мусить мати легітимне походження і бути відслідковуваним у будь-який момент. Аби чітко знати, чому і з якою метою воно там перебуває.

Започатковано соціальний проект – «Оператор маніпулятора». З 2014 року за нашої ініціативи та підтримки Держлісагентства професію оператор маніпулятора ввели в класифікатор. За допомогою Харківського центру зайнятості і Центру підвищення кваліфікації отримали ліцензію і наразі цю професію можна здобути. У галузі працює близько двох тисяч одиниць техніки та тисяча одиниць вантажних засобів, як-от маніпулятор, при цьому ніхто з операторів не має відповідного фаху. А потрібні фахівці. Звісно, ті знання, які отримає оператор маніпулятора, дозволять у колосальному обсязі зекономити засоби з обслуговування і капітального ремонту тієї техніки, що працює в лісовій галузі.

Записала Василина ІВАНОВА
Фото Оксани ЧУРИЛО

Віктор ЧЕРВОНИЙ: «НАША ПРОБЛЕМА – НЕДОСКОНАЛЕ, АНТИМИСЛИВСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО»

Про проблемні питання розвитку мисливської галузі України говорив віце-президент громадської спілки «Всеукраїнська асоціація мисливців та користувачів мисливських угідь» Віктор Червоний.

– Шановні колеги, зараз ми боремося з наслідками діяльності або бездіяльності деяких можновладців, депутатів, екологів, псевдоекологів. Я сьогодні приємно вражений. З цієї трибуни звучить надзвичайно багато серйозних пропозицій. Але треба і діяти, не тільки говорити. Боротися з першопричиною. З тим, що факично призводить до знищення лісової галузі та мисливства.

...Мисливці, як і лісівники, завжди мовчки робили свою роботу. Порядно, професійно, якісно, не надто інформуючи суспільство про свою діяльність. Суспільство ж сприймало їх достатньо толерантно та виважено. Але настав інший час, прийшла мода на шукання ворога, на нібито охорону природи, охорону тварин. І це сьогодні не просто модно, а вигідно. Це кошти. Отримують міжнародні гранти, підтримку екологічних організацій, отримують величезні гроші. От і борються з професійними лісівниками, з мисливцями, які свого часу вели достатньо ефективно мисливське господарство.

Я хочу нагадати, що мисливство – це галузь народного господарства. А сьогодні ми говоримо, що це хобі окремої категорії людей, їхня забава від неробства, вибачте мені, для п’янства, для гулянок і так далі. Це не так. Передусім це любов до природи, до можливостей вкласти душу і серце в розвиток мисливського господарства для того, щоб потім користуватися виважено. Так само, як і лісівники, мисливці – за сталий розвиток. Ми хочемо, щоб завжди можна було користуватися наслідками своєї роботи. Щоб мати можливість полювати, треба оберігати тварин. Дати можливість своїм нащадкам також отримати задоволення від спілкування з природою, відпочинку та добування гарного мисливського трофею.

Зараз відбувається фактична боротьба з мисливством. Тут і закриття полювання, і внесення вовків до Червоної книги і таке інше.

У 2004 році заборонили пропагувати мисливство в закладах освіти. Не пропаганду полювання, а пропаганду мисливства! Але мисливство – це біотехнічні споруди, охорона і в першу чергу розведення тварин. Отож, молоде покоління фактично позбавлене змоги вивчити принципи діяльності мисливського господарства і зробити для себе висновок, доцільно цим питанням займатися суспільству чи ні.

І заборони полювання під гаслами нормальних законів протягують і сьогодні. Я думаю, що більшість у цьому залі знає, що законопроектами, які розглядали не так давно,

було запропоновано заборонити єгерям і мисливцям будь-який відстріл і відлов бродячих собак та котів, а чисельність вовків чи бродячих собак регулювати методом біостерилізації з наступною вакцинацією, заборонити притравлення собак на диких тваринах і заборонити використання собак на полюваннях. Добре, що ми попрацювали і роз'яснили депутатам абсурдність цих законів.

...Давайте будемо стерилізувати вовків. Смішно. В таких країнах, як Фінляндія, Норвегія, уже регулюють чисельність вовків. Регулювання їх чисельності розглядають у Франції і Німеччині. А ми через надлишкову чисельність вовків щомісяця чи щотижня маємо проблеми: то десь у Запоріжжі, то в іншій області когось покусали, загризли і так далі. То що, занесімо вовка в Червону книгу?

Проблем мисливського господарства є кілька, і основна з них – недосконале, а то й антимисливське законодавство. Вже сьогодні треба внести зміни в законодавство щодо спрощення процедури надання мисливських угідь в користування і в першу чергу щодо процедури погодження користувачами-власниками земель. Надати більше прав місцевим громадам в ухваленні рішення про надання угідь в користування. Посилити відповідальність за браконьєрство. Треба забезпечити охорону мисливських угідь державними спеціалізованими службами і на державному, і на регіональному рівнях. За прикладом стражі ловецької в Польщі або інспекції мисливської в Білорусі. Сьогодні єгерська служба користувачів не захищена на законодавчому рівні й практично безправна. А треба, щоб ця служба мала функції правоохоронного органу.

Треба спростити процедуру затвердження лімітів добування мисливських тварин, надавши це право регіональним органам. У зв'язку з тим, що Міністерство екології останні роки постійно порушує процедуру і строки затвердження таких лімітів, користувачі несуть величезні збитки.

Треба змінити принципи заповідання нових територій із урахуванням позицій мисливських організацій і мисливських користувачів, які не є власниками і первинними користувачами. Їхня думка наразі абсолютно не враховується. Спочатку обласна рада надає угіддя в користування, користувач мисливських угідь вкладає кошти в розвиток інфраструктури, в розведення дичини, спорудження біотехнічних споруд, охорону угідь, а потім обласна рада або вищі органи ухвалюють рішення про заповідання цієї території, не враховуючи думку цих користувачів, і вони втрачають право полювання. Порушуються права? Так.

Треба чітко розуміти, що ми заповідаємо, для яких цілей. У всьому світі заповідники є джерелом наповнення бюджету, в тому числі за рахунок туризму і, звичайно, проведення полювань і регулювання чисельності тварин. У нас же, на жаль, є тільки один принцип: все треба заборонити. Абсолютно неправильний і нелогічний!

Ми сьогодні говорили про лісовий фонд. Аналогічний фонд треба створити і мисливський. Так, це важко, але сьогодні є фонд розвитку садівництва, який поповнюють всі виробники алкогольних напоїв. Кошти ідуть на створення нових садів і виноградників. Сьогодні в деяких країнах світу є фонди з розвитку мисливського господарства, куди ті, хто випускає зброю, набої і ними торгує, відраховують відсоток на розвиток мисливства. І це логічно. Раз ви випускаєте те, чим фактично добувають тварину, дайте частину своїх прибутків для того, щоб ми могли відновити природний фонд. Звісно, це питання не одного дня, але над цим треба працювати.

Треба бути відвертими – у формуванні негативної думки про мисливство нерідко винні ми самі. Горемисливці створюють поганий імідж. Мисливцю треба однозначно бути порядним, законослухняним. Це виховується роками і в цьому напрямку треба працювати. Виховувати юне покоління з повагою до братів наших менших, з повагою до трофею, який ти добуваєш, і до мисливства.

Хто бував за кордоном на полюваннях, той знає, що це ціла культура. Добуту тварину викладають, їй грають гімн. Полювання – це свято. У першу чергу це спілкування мисливців між собою, це данина природі, яка тобі надала можливість добути звіра, повага й шана до цієї тварини. До цього нам треба йти. Я думаю, настане час – і в Україні такі традиції буде відновлено.

І наостанок: зараз маємо розрізненість мисливських асоціацій. Сподіваюся, наша новостворена асоціація зможе об'єднати всі мисливські сили та громадські організації, УТМР і інших користувачів для того, щоб єдиним фронтом виступити проти тих, хто навісив ярлики: мисливець – браконьєр, лісівник – злодій.

Маємо побороти ці негативні наслідки суспільної думки про нас. Маємо розробити програму розвитку мисливського господарства. Звичайно, із залученням фахівців агентства лісових ресурсів, громадських організацій.

Ми готові спільними зусиллями підготувати таку програму розвитку мисливського господарства та просити Уряд, Верховну Раду, щоб її було затверджено, щоб мисливство було легалізовано. А ярлик «браконьєрський промисел» зник назавжди.

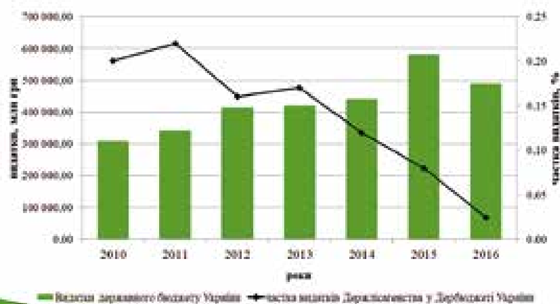
Записала Василина ІВАНОВА
Фото Оксани ЧУРИЛО

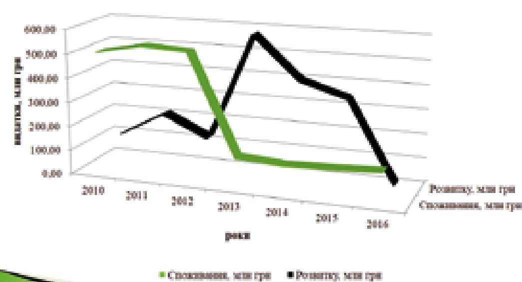
Ігор ЛИЦУР: «МАЄМО ВІДПОВІДАТИ НА ВИКЛИКИ ФІСКАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ»

– Колись в країні обговорювали політичні проблеми, потім тарифи, а зараз всі стали великими спеціалістами з лісового господарства. Тому хочу звернутися найперше до журналістів і до тих, хто на вулиці, щоб 2019-2020 роки стали для вас мораторієм на огульну критику лісового господарства. Чому це так? Давайте розберемося трохи в цифрах, – зауважує професор, доктор економічних наук Інституту природокористування та сталого розвитку НАН України Ігор Лицур. – Коли ми порівнюємо лісове господарство України, багато хто говорить про Німеччину. Площа, в принципі, однакова. Запитує мене високопосадовець: «А скажіть, будь ласка, от в лісовому господарстві Німеччини внутрішня додана вартість три-чотири мільярди доларів, а в Україні 0,5. Чому так?». Я йому відповідаю: «Тому що якщо взяти нашу реальну ситуацію, то 75% чистого прибутку забирає держава. А в Німеччині лише 20». Рентна плата у нас складає близько 23%, у Німеччині – 4%. Для того щоб фермер отримав одну тонну, наприклад, пшениці, то на 1 гектар ріллі він вкладає 14 тисяч гривень, щоб виростити овес, на 1 гектар ріллі фермер вкладає 4 тисячі гривень, держава на 1 гектар лісових земель вкладає 32 гривні на рік. Про які мільярди може йти мова?

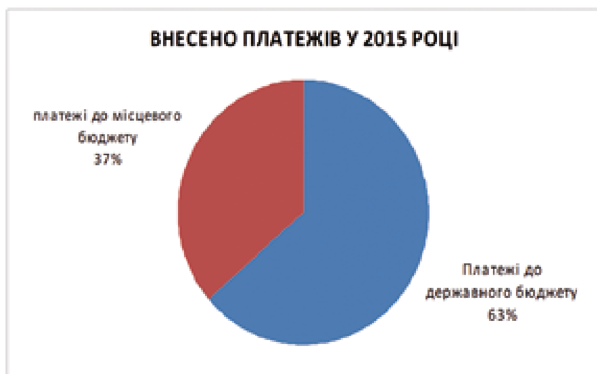
Фактично держава абсолютно не знає, що таке лісове господарство, і наша галузь зараз десь подібна до тієї корови, яку не годують, а всі хочуть доїти.

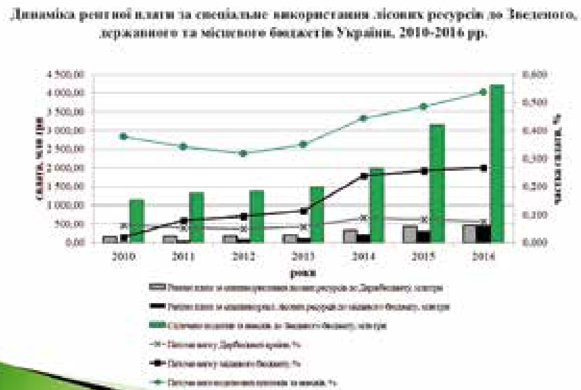

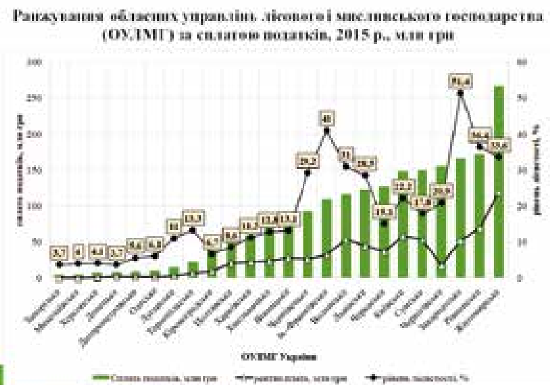

ВНЕСЕННЯ ДО БЮДЖЕТУ ПОДАТКІВ ТА ОБОВЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ
млн. грн
3500
3000
2500
2000
1500
1000
500
0
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Зведений бюджет	593,6	646,3	651,9	664	1130,3	2059,7
ЄСВ	557,9	681,2	720,3	790,5	842,4	1099,9
Всього	1151,5	1327,5	1372,2	1454,5	1972,7	3159,6

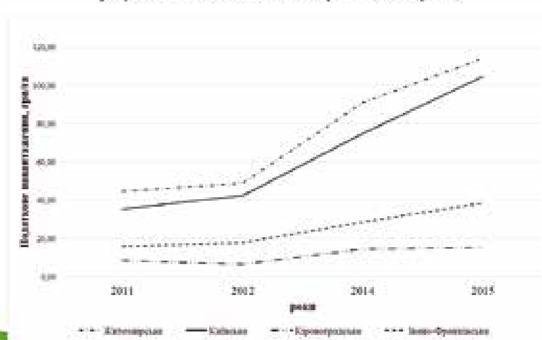

Динаміка частки лісової ренти в загальних надходженнях природно-ресурсної ренти до Зведеного бюджету України, 1999-2016рр.
1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016
роки

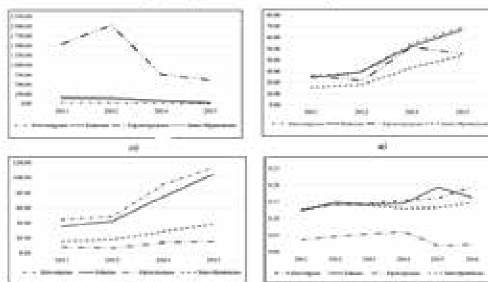

ВНЕСЕНО ПЛАТЕЖІВ У 2015 РОЦІ
платежі до місцевого бюджету 37%
Платежі до державного бюджету 63%

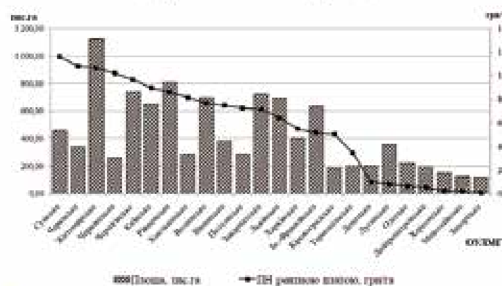

Динаміка рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів до Зведеного, державного та місцевого бюджетів України, 2010-2016 рр.
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
роки

Структура платежів
рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів; 15%
рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів; 21%
інші податки та платежі; 1%
податок на прибуток; 8%
податок з доходів фізичних осіб; 21%
інші податки та збори; 5%
податок на додану вартість; 26%

Ранжування обласних управлінь лісового і мисливського господарства (ОУЛМГ) за сплатою податків, 2015 р., млн грн
ОУЛМГ України

Вже в 2015 році про розширений розвиток лісового господарства не можемо говорити.

Щодо фіскального навантаження, то 63% платежів надходить до державного бюджету і 37% у місцеві бюджети. Найбільший відсоток у нас займає рентна плата, потім соціальні внески і таке інше. Збільшилася з 2019 року, відповідно, рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів.

Фактично, наша податкова система працює нелогічно. Підприємство, яке має більше лісу, по-моєму, мало б платити більше податків. Але, як бачимо, це абсолютно не збігається, податкове навантаження абсолютно не залежить від того, скільки в тебе є гектарів лісу.

Коли ми візьмемо підприємства, наприклад, по областях, то ви бачите, як різко в лісистих областях лінія податкового навантаження йде вгору. Відповідно, фіскальна ефективність падає. Якщо ми проаналізуємо ці цифри, то виходить, що підприємствам нема за що відновлювати ліс.

Податкове навантаження високе у всіх областях і воно, в принципі, десь корелюється з лісистістю території. Якщо ми візьмемо і розрахуємо за такими показниками, що платить лісове господарство наразі, що платять сільськогосподарські землі і за, відповідно, досвідом Польщі, то бачимо, що по всіх показниках податки в лісовому господарстві потрібно знижувати. При такому податковому навантаженні ми не можемо говорити ні про який подальший розвиток лісового господарства, оновлення матеріально-технічної бази.

Шановні друзі, якщо ми сьогодні не відповідаємо на виклики фіскального навантаження на лісове господарство, то я думаю, що подальша лісогосподарська діяльність буде під великим знаком питання.

Якщо говорити простою мовою – вони нас податками задавлять.

Записала Василина ІВАНОВА
Фото Оксани ЧУРИЛО

Сценарії системи оподаткування лісового господарства для України

Показник	Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів	Сільськогосподарські землі	Досвід Польщі
	грн/га		
min PN	37,32 (Запорізька)	34,01 (Донецька)	52,96 (Запорізька)
max PN	374,94 (Черкаська)	292,44 (Черкаська)	180,18 (Хмельницька)
Ukraine	197,88	152,44	138,77

Олександр ТВЕРДОХЛІБ: «МИ ЗА СПІВПРАЦЮ, РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ»

Президент асоціації деревообробного обладнання Олександр Твердохліб презентував своє бачення модернізації деревообробної галузі.

– Українська асоціація деревообробного обладнання у 2018 році відсвяткувала невеличкий перший ювілей – 10 років. Співпрацюємо з галузевими асоціаціями. Ми всі працюємо в одному ланцюгу і маємо це розуміти.

Українську асоціацію деревообробного обладнання створено заради розвитку деревообробної та меблевої галузей. Отож, які напрямки ми маємо та як і де активно працюємо. Це підтримка профільної освіти, галузеві виставки та обмін досвідом, участь у законодавчих ініціативах, співпраця з науковцями та відновлення лісів, налагодження міжнародної співпраці, розвиток та реформування галузі.

Ми пропонуємо здійснити модернізацію деревообробної галузі, проаналізувати передумови створення сприятливого клімату, оновити законодавчу базу.

Які переваги модернізації? Передусім це заміна застарілої матеріальної бази та залучення новітніх і ресурсоощадних технологій, що сприяють розвитку галузі загалом, розширенню асортименту готової продукції, зменшенню ролі людського фактора, модернізації підприємств до більш гнучких та таких, що краще адаптуються до потреб ринку, залучення до галузі нових спеціалістів.

Наслідки модернізації: зростання ринку, зокрема експортного, зростання галузі та дотичних до неї, зокрема меблевої, збільшення кількості робочих місць у галузі, створення кращих умов для залучення іноземних інвестицій, позитивний вплив на економіку загалом.

Ми представляємо інтереси в громадській раді Мінекономрозвитку, в Держлісагентстві і співпрацюємо з первинною та вторинною обробкою деревини, маємо все для того, щоб разом успішно рухатися вперед, будувати економіку спільними зусиллями. Тільки разом, об’єднавши сили, зможемо подолати ті перешкоди, хай якими високими й важкими вони будуть. Беремо участь у міжнародних та регіональних виставках, співпрацюємо з освітою, працюємо в соціальному напрямку, беремо участь в акції «Майбутнє лісу у твоїх руках», даруємо (за можливості) обладнання для студентів.

Ми за співпрацю, розвиток і перспективи.

Записала Ляна ЧУРИЛО
Фото Оксани ЧУРИЛО

Наталія РЕВЕНКО: «ДОПОМАГАЮЧИ ОДИН ОДНОМУ, ЛІСІВНИКИ МУЖНЬО ПЕРЕНОСЯТЬ УСІ НЕГАРАЗДИ»

– Сьогодні ми зібралися в цій залі, щоб обговорити надзвичайно складну ситуацію, з якої, попри всі зусилля лісівників та небайдужих громадян, не може вирватися лісове господарство, щоб зайняти достойне місце в економіці держави, а лісівники – відчути повагу до своєї нелегкої праці, – так розпочала свою доповідь на IV з’їзді лісівників України начальниця Кіровоградського управління лісового та мисливського господарства Наталія Ревенко.

– Лісовий кодекс України говорить нам про те, що усі ліси на території України, незалежно від того, на землях яких категорій за основним цільовим призначенням вони зростають, та незалежно від права власності на них, становлять лісовий фонд України і перебувають під охороною держави. Тоді чому лісова галузь протягом трьох років, як падчерка, позбавлена батьківської уваги, стоїть з простягнутою рукою, не маючи державної програми розвитку, залишена без підтримки та покинута напризволяще?

Ми, лісівники, мали великі сподівання на Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо розвитку лісового господарства, раціонального природокористування та збереження об’єктів природно-заповідного фонду», яким Кабінету Міністрів України було доручено розробити низку заходів щодо забезпечення сталого природокористування, розвитку лісів, удосконалення системи державного управління у сфері охорони, захисту, використання та відтворення лісових насаджень, ведення лісового господарства, а також збереження цінних природних комплексів та екосистем, розвитку заповідної справи України.

Серед заходів, без яких неможливо будувати найграндіозніші плани, є розробка та ухвалення національної лісової політики, що дасть можливість чітко визначити цілі та напрямки ведення лісового господарства.

Лісівники Кіровоградщини в жодному разі не перекладали і не перекладають на плечі держави усіх проблем, пов’язаних з фінансуванням лісового господарства.

Так, у 2016 році за ініціативи Кіровоградського ОУЛМГ обласна рада затвердила регіональну екологічну програму «Ліси Кіровоградщини» на 2016-2020 роки. Протягом трьох років у рамках цієї програми з обласного бюджету на лісове господарство було спрямовано 6,3 млн грн. Кошти невеликі, але дозволяють трьом нересурсним лісогосподарським підприємствам триматися на плаву (збереження кадрів, створення нових лісів).

Своєю чергою, лісівники Кіровоградської області робили та роблять усе, щоб зберегти, захис-

тити й примножити ліси, утримувати в належному стані майно підприємств.

Безперечно, рятівною соломинкою міг би стати державний фонд розвитку лісового господарства, з визначеними джерелами його наповнення та напрямами використання коштів, з можливістю зарахування до фонду рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів. Але, на превеликий жаль, законопроекти, які було розроблено для створення фонду розвитку лісового господарства, пройшли реєстрацію, обговорення та підтримані комітетами АПК і екологічної політики, досі не ухвалено.

Враховуючи регіональну та місцеву спрямованість, а також обсяги рентної плати, яку територіальні громади отримують від використання лісових ресурсів, мабуть, лісівникам слід більш наполегливо працювати з громадами над місцевими екологічними програмами.

Треба активізувати роботу з відтворення лісів, у тому числі збільшення їх площ, заліснення непридатних для господарського використання угідь, прибережних смуг водойм вбачається можливим, але знову ж таки – за наявності коштів на ці заходи.

Незважаючи на те, що на 2019 рік виділено лісогосподарським підприємствам Півдня і Сходу та установам природно-заповідного фонду державне фінансування на ведення лісового та мисливського господарства, підприємства не можуть отримати ці кошти, оскільки Міністерство аграрної політики та продовольства не погодило проект плану заходів з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів (у тому числі від пожеж) у лісовому фонді, створення захисних лісових насаджень та полезахисних лісових смуг, а Мінфін не має змоги видати відповідний наказ про затвердження паспорта бюджетної програми «Ведення лісового і мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді», а на Півдні вже розпочалася весняна лісокультурна кампанія та пожежонебезпечний період, і ці кошти вкрай потрібні Півдню, незрозуміло, чому таке ставлення МінАПК до галузі, площа якої становить17,6% території держави.

На території кожної області є нересурсні підприємства, які конче потребують державної підтримки.

Однак не всі нересурсні підприємства, в тому числі Кіровоградської області, мають змогу отримати бюджетне фінансування, бо відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансування заходів з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів у лісовому фонді, створення захисних лісових насаджень та полезахисних лісових смуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2017 року № 1016, підставою для отримання цих коштів є відсутність на території рубок головного користування.

Така позиція, на думку лісівників, є неправильною, бо окремі лісогосподарські підприємства мають незначні обсяги розрахункових лісосік головного користування в межах 1,5-5,0 тис. м^3. Реалізація деревини від цих рубок покриває витрати на ведення лісового та мисливського господарства лише на 15-35%.

2019 рік – початок проведення базового лісовпорядкування на території області, і лише два з дев’яти підприємств мають змогу виконати ці роботи за державні кошти. Фактична вартість робіт з лісовпорядкування на території одного підприємства складає 1,5-2 млн грн, що є непідйомним тягарем для підприємств.

Крім того, матеріали лісовпорядкування, якими буде регламентовано діяльність лісогосподарських підприємств на майбутні 10 років, мають пройти процедуру з оцінки впливу на довкілля, що потребує значних фінансових витрат та збільшення строків на їх затвердження.

Враховуючи відсутність відповідної державної програми та достатніх власних коштів підприємств, виходами з цієї ситуації є: створення державного фонду розвитку лісового господарства; ухвалення місцевих програм розвитку лісового господарства з обов’язковим фінансуванням заходів за рахунок коштів місцевих бюджетів; пошук додаткових джерел надходжень, якот доходи від надання рекреаційних послуг, побічного користування, заготівлі другорядних лісових матеріалів тощо.

Запровадження у минулому році податку на лісові землі спричинило справжню паніку. Місцеві органи ДФС вимагали терміново надати прогнозні показники, а керівники підприємств, розрахувавши розміри земельного податку, зрозуміли, що для більш-менш успішних підприємств це перший крок до зубожіння, для нересурсних – банкрутство.

Завдяки небайдужим народним депутатам України лісівників почули і максимальну ставку податку на лісові землі було встановлено на рівні 0,1% нормативно-грошової оцінки вартості 1 га ріллі на відповідній території.

Але для підприємств Півдня і Сходу й такі ставки є непосильним податковим тягарем, оскільки у значній кількості підприємства сплачують податки за землі, на яких розташовані лісові насадження до 40 років, об’єкти природно-заповідного фонду, лісові розсадники та інші землі, які фактично не приносять щорічних сталих прибутків, як землі сільськогосподарського призначення.

Ще одним суттєвим фінансовим навантаженням, яке фактично не залишає підприємству шансів на розвиток матеріально-технічної бази, є обов’язок сплати до бюджету частини чистого прибутку (доходу) в розмірі 75%.

У цьому випадку шляхами розв’язання проблеми оподаткування лісових земель є: внесення змін до статті 273 Податкового кодексу України щодо виключення з цієї норми положення про оподаткування лісових земель, на яких розташовані насадження віком до 40 років, об’єкти природно-заповідного фонду, лісові розсадники; тісна співпраця з органами місцевого самоврядування з питання розміру ставок податку на лісові землі; внесення змін до пункту 1 Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об’єднаннями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 р. № 138 щодо зменшення частини чистого прибутку, що відраховується до державного бюджету державними лісогосподарськими підприємствами, до 35%.

Ще одне гостре питання щодо статусу державної лісової охорони: начебто і маючи офіційний статус правоохоронного органу, лісівники не мають змоги повною мірою користуватися наданими правами.

Тому особливо гострим для Півдня та Сходу на сьогодні є кадрове питання, відсутність правового та соціального захисту державної лісової охорони.

Проблема полягає в тому, що останніми роками на функціонування державної лісової охорони підприємств, що належать до сфери управління Держлісагентства, бюджетні кошти взагалі не було передбачено. Така ситуація ставить під загрозу нормальну охорону лісів, оскільки окремі центральні та майже всі південні й східні регіони не в змозі забезпечити державну лісову охорону відповідними матеріально-технічними ресурсами, потрібними для виконання основних обов’язків і завдань. У результаті цього галузь втрачає найцінніше – добре підготовлені кваліфіковані кадри.

Разом з тим, питання фінансових відносин і фінансового забезпечення лісової охорони як правоохоронного органу завжди стояли надзвичайно гостро через особливості системи господарювання й обмеженість бюджетних коштів. При цьому слід зазначити, що фінансове забезпечення є передусім джерелом ресурсів для підтримки цього правоохоронного органу, оскільки співвідношення між отриманим результатом і ресурсами, які витрачають на його досягнення, визначає ефективність діяльності лісової охорони.

Я як лісівник не можу оминути питання незаконних рубок.

Не на краще складається ситуація у боротьбі з чорними лісорубами. Якщо до 1 січня 2019 року ще були поодинокі випадки, коли суди за порушеними поліцією кримінальними провадженнями виносили обвинувальні вироки за скоєння незаконних рубок, то із введенням у дію окремих норм закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження українських лісів та запобігання незаконному вивезенню необроблених лісоматеріалів» «самовільникам» треба заподіяти шкоду лісу на майже два мільйони гривень, після чого може бути порушено кримінальне провадження.

Можна сказати тільки те, що зазначена норма дасть можливість лісопорушникам уникати кримінальної відповідальності, а наслідки адміністративної відповідальності – ніщо порівняно зі шкодою, заподіяною лісу.

З метою посилення охорони лісів, яку покладено на державну лісову охорону та лісову охорону власників лісів і постійних користувачів, дотримання вимог законодавства суб’єктами лісових правовідносин, незалежно від їх підпорядкування та форм власності, пропоную включити до рішення з’їзду про звернення до Верховної Ради щодо ухвалення проекту закону №8241 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективного ведення лісового господарства та посилення охорони лісів» та щодо внесення змін до статті 246 Кримінального кодексу України в частині визначення істотної шкоди як такої, яка у п’ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, а тяжкими наслідками вважаються такі наслідки, які у сто і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Для збереження ґрунтів та підвищення родючості земель важливим елементом була, є та залишається система полезахисних лісових смуг. Разом з тим, ймовірно, за весь час незалежності України питанню збереження та розширення полезахисних лісових смуг взагалі не приділяли жодної уваги.

Незважаючи на ухвалений закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні» від 10 липня 2018 р. №2498-VIII, яким внесено низку змін до Земельного кодексу України, а також наявний проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил утримання та збереження полезахисних

лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення», для розрегульованих та занедбаних полезахисних лісових насаджень нічого не змінилось і не зміниться доти, доки землекористувачі не почнуть втрачати значну частину прибутку через посухи, пилові бурі, змиви родючого ґрунту та інші біди або держава не запропонує такі умови постійного користування чи оренди земельних ділянок під полезахисними лісовими смугами, які обмежують масиви земель сільськогосподарського призначення, які стануть цікавими для виробників сільгосппродукції.

На думку лісівників, у першу чергу ініціаторами надання в користування земель під полезахисними лісовими смугами (постійне чи тимчасове) мають бути сільські ради (об'єднані територіальні громади).

На сьогодні актуальним є питання розширення території природно-заповідного фонду за будь-яку ціну. Ініціатори такої політики намагаються розв'язати питання переважно за рахунок лісових насаджень, не особливо переймаючись тим, що в майбутньому ці об'єкти будуть потребувати втручання людини.

Законодавча заборона будь-яких лісогосподарських заходів (заповідні урочища, пам'ятки природи, частково – заказники), а також встановлення лімітів на використання природних ресурсів в об'єктах ПЗФ, строк отримання яких в окремих випадках може тривати до року, вкрай негативно впливає на стан цих об'єктів, а також тягне за собою суттєві витрати на різні наукові висновки, які в тих чи тих випадках, з лісівничої точки зору, не мають нагальної потреби.

З метою збереження в належному санітарному стані об'єктів природно-заповідного фонду пропонуємо внести зміни до закону України «Про природно-заповідний фонд» в частині заборони на проведення лісогосподарських заходів у межах територій та об'єктів ПЗФ (заповідні урочища, пам'ятки природи, заказники).

Підсумовуючи, варто сказати, що лісова галузь мужньо переносить усі неприємні ситуації та сюрпризи законодавчого рівня, і хай як складно працювати в цих критичних умовах відсутності бюджетного фінансування протягом трьох років, лісівники завжди допомагали один одному.

Скориставшись нагодою, хочу подякувати всім лісівникам Півдня та Сходу за патріотизм та відданість лісівничій справі, а також усім лісівникам ресурсних регіонів за фінансову підтримку степових лісгоспів.

Записала Тамара ГРАНКА
Фото Оксани ЧУРИЛО

Президенту України, Прем’єр-міністру України, Голові Верховної Ради України!

14 березня 2019 року в місті Луцьку відбувся другий етап IV з’їзду лісівників України, перший етап якого проведено у вересні 2018 року в місті Києві.

На з’їзді було обговорено і намічено перспективи розвитку лісового господарства, опрацьовано рішення щодо шляхів подолання штучно створеної кризи в лісовому господарстві, обговорено потребу розробки й ухвалення на рівні Закону України національної лісової політики. До керівництва держави з’їздом було ухвалено звернення про гострі проблеми лісової галузі, які потребують державного розв’язання.

Другий етап з’їзду зібрав понад 800 лісівників, науковців, деревообробників, представників мисливської галузі, лідерів профспілкових та громадських організацій зі всіх областей України. У лісогосподарській виставці, яка супроводжувала з’їзд, було задіяно понад 1000 учасників.

Враховуючи гостроту ситуації щодо перспектив розвитку лісової галузі, з’їзд не закрито. Було ухвалено рішення, що його третій етап відбудеться у вересні поточного року.

За дорученням з’їзду надсилаємо для розгляду Звернення IV з’їзду лісівників України.

З повагою співголова робочої президії IV з’їзду лісівників України, Голова Товариства лісівників України Ю. М. Марчук

Додаток: на 3 аркушах

Оргкомітет IV з’їзду лісівників України
01601, м. Київ, вул. Шота Руставелі, 9а, к. 54
E-mail: vr-tlu@ukr.net

ЗВЕРНЕННЯ IV З’ЇЗДУ ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ (другий етап)

Ми, делегати IV з’їзду лісівників України, вдруге вимушені звертатися до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України щодо необхідності нагального розв’язання проблем лісової галузі України.

На жаль, після проведення першого етапу З’їзду у вересні 2018 року аж ніяк не всі рішення та вимоги З’їзду було виконано та взято до уваги.

Потрібно зазначити, що частково, за рахунок спеціального фонду Державного бюджету України, заплановано профінансувати лісогосподарські заходи на Півдні та Сході України. Верховна Рада України, Комітет податкової політики підтримали наші вимоги й законодавчо зменшили до 0,1% податок на лісові землі. У той же час тривожить невиконання в повному обсязі Указу Президента України № 381/2017 від 21.11.2017, що скерований на врегулювання питань розвитку лісового господарства.

Як свідчать останні події, потребує правового врегулювання ставлення різних гілок влади до лісового господарства.

З метою визначення стратегічного бачення держави щодо лісів та лісового господарства, пріоритетних функцій та принципів державного управління лісами ми звертаємося до Президента України з пропозицією створення робочої групи при Президентові України з напрацювання національної лісової політики та відповідних законодавчих актів щодо неї.

Ми звертаємося до Верховної Ради України терміново ухвалити як невідкладні проекти Законів, зареєстровані у Верховній Раді відповідно до Указу Президента України № 381/2017 від 21.11.2017:

1. «Про внесення змін до Лісового кодексу України (щодо удосконалення механізму фінансового забезпечення лісової галузі)» №8238 від 05.04.2018 для забезпечення формування Державного фонду розвитку лісового господарства.

2. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективного ведення лісового господарства та посилення охорони лісів» № 8241 від 05.04.2018 для забезпечення розподілу функцій та вдосконалення роботи лісової охорони і здійснення національної інвентаризації лісів.

Ми вважаємо за потрібне відкликання законопроекту № 10092 від 26.02.2019 «Про ринок необробленої деревини та прав на її заготівлю» з метою його доопрацювання з урахуванням інтересів деревообробної та лісової галузей, розвитку малого і середнього бізнесу.

Звертаємося до Уряду України:

передбачити можливість додаткового фінансування лісового господарства на Півдні та Сході держави за рахунок перегляду Державного бюджету України на 2019 рік;

під час підготовки бюджету на 2020 рік передбачити створення окремого фонду фінансування лісового господарства на виконання Указу Президента України №381/2017 від 21.11. 2017.

3. Розробити та ухвалити Програму «Ліси України до 2030 року» на виконання Стратегічного плану ООН з лісів.

4. Розробити та затвердити комплексну програму розвитку деревообробної галузі на виконання Указу Президента України №381/2017 від 21.11.2017.

5. Враховуючи рішення Генеральної асамблеї ООН про проведення у 2019 році заходів до Всесвітнього дня лісів під гаслом «Ліс і освіта», збільшити у два рази замовлення на підготовку в закладах вищої освіти спеціалістів лісогосподарських та деревообробних спеціальностей. Зберегти лісові коледжі як заклади технічної освіти, не допустити відтік молоді на заробітки в інші країни.

6. Розробити й затвердити комплексну програму розвитку мисливського господарства, охорони та збереження тваринного світу на основі кращих зразків і передового досвіду європейських країн.

7. Розблокувати поставки на експорт дров'яної деревини, що дозволить не тільки збільшити реалізацію продукції державних лісогосподарських підприємств, а й збільшити наповнення податками місцевих бюджетів.

8. Внести зміни до Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями з метою зменшення розміру відрахувань державними лісогосподарськими підприємствами до бюджету частини їх чистого прибутку (доходу) з 75% та встановити розмір відрахувань на рівні 15%, як це було до 2017 року, що дозволить забезпечити оновлення основних фондів лісгоспів.

9. Розробити зміни до законодавчих і нормативних документів, які регулюють діяльність системи Украгролізинг щодо надання пільг на придбання лісогосподарської техніки лісогосподарськими підприємствами.

10. Створити Міністерство лісового господарства та деревообробної промисловості України для розробки й координації реалізації державної політики у сфері лісового та мисливського господарства і деревообробної промисловості.

Звертаємося до громадських об'єднань, обласних, районних, міських та селищних рад, обласних і районних державних адміністрацій і просимо підтримати проведення місячника зі створення нових лісів, парків та скверів під гаслом «Посади своє дерево» й долучитися до акції Держлісагентства «Майбутнє лісу у твоїх руках». У рамках акції пропонуємо створити меморіальні насадження (алеї, сквери тощо) на честь героїв, які віддали життя, захищаючи Україну під час бойових дій, а на лісогосподарських підприємствах, де вони працювали, – іменні алеї.

Вкотре звертаємося до політичних партій, народних депутатів України: у лісовому господарстві, деревообробній промисловості працює понад півмільйона людей, а разом з членами сімей – це майже мільйон виборців. Слід виважено підійти до розв'язання проблем лісової галузі, вважати неприпустимим замість конкретних пропозицій вдаватися до політичного піару та нехтувати інтересами виборців, які працюють у лісовому господарстві.

ЯСЕНИ, ЯСЕНИ, НАДІ МНОЮ

Ясен звичайний є одним із понад 40 видів роду Fraxinus, що ростуть у помірному та субтропічному регіонах північної півкулі. Цей вид не є вибагливим до родючості ґрунту, стійкий до посухи та морозу, росте у лісах, захисних лісових смугах, дендропарках і містах. Здавна люди вживали незрілі плоди ясена, виготовляли з його деревини кілки й дубинки, списи й держаки, луки й рогатини, коромисла й посуд, обіддя коліс і весла, кораблі та лижі, меблі та музичні інструменти. Корою дубили шкіру. Одержували жовту та зелену фарби, фанеру для оздоблення меблів і вагонів.

На території України ясенові насадження ростуть на 3% вкритих лісовою рослинністю земель, що перебувають у підпорядкуванні Державного Агентства лісових ресурсів України, та на 6% усіх листяних лісів країни. Участь ясена у насадженнях останнім часом збільшується на сході країни, що пов’язано з високою життєздатністю його насіннєвого та вегетативного поновлення, масовим відпадом клена від вертицильозу, в’яза від голландської хвороби, інших порід – у зв’язку з поширенням шкідливих організмів в умовах зміни клімату.

Водночас на санітарний стан ясена також впливають різні чинники, серед яких найбільш небезпечним є так званий халаровий некроз (dieback – дослівно «периферійне відмирання»). Уперше цю хворобу виявлено на початку 90-х рр. на північному сході Польщі та в Литві. Незабаром вона поширилася у Латвію та Естонію, у 2002 р. – у Німеччину, у 2004 р. – у Данію та Чехію, у 2005 р. – в Австрію, у 2007 р. – у Фінляндію, Угорщину, Словенію й Норвегію, у 2008 р. – у Францію, у 2009 р. – у Хорватію й Італію, у 2010 р. – у Бельгію й Нідерланди. У 2011 році підтверджено наявність хвороби у 24 країнах Європи, в 2013 році – у 26.

Поширення халарового некрозу в Європі

Стадії халарового некрозу на корі

Стадії халарового некрозу під корою (білий міцелій опенька – вторинне інфікування)

Халаровий некроз у Європі поширювався так стрімко, що було запроваджено окремий проект Європейської Кооперації з науки і технологій (COST) Action FP1103 «Всихання Fraxinus у Європі: розробка порадників і стратегії невиснажливого ведення лісового господарства» (FRAXBACK) (2012–2016 рр.).

Основними симптомами халарового некрозу ясена є неодночасний розвиток листя, некрози листя, стовбурів і пагонів, знебарвлення деревини та дочасне опадання листя.

Стадії халарового некрозу на пні (опеньок – вторинне інфікування)

Ранній симптом халарового некрозу на листі

Молоді дерева гинуть відразу після ураження, а в старших дерев розвиваються водяні пагони й заміщують відмерлі гілки, причому утворюються кущоподібні скупчення живих і мертвих гілок.

Наявність халарового некрозу підтверджено молекулярними методами у 2010 році у зразках із насаджень Харківської області, пізніше – центральних і західних областей (К. Давиденко та колеги із Шведського аграрного університету). Можна припустити, що хвороба з'явилася на межі з Польщею раніше, але використати сучасні методи аналізу тоді не було можливості.

Незважаючи на наявність симптомів халарового некрозу на багатьох пробних площах, інтенсивного відпаду дерев ясена у насадженнях Харківської області не відбувалося, а в пагонах із симптомами хвороби з Луганської області збудника цієї хвороби не було виявлено. Це можна пояснити тим, що гриб припиняє розвиток за високої температури повітря та дефіциту опадів упродовж вегетаційного періоду, хоча наступного року за сприятливих умов може продовжити поширення.

Другим адвентивним шкідником («прибульцем»), що загрожує ясену, є ясенева смарагдова златка (*Agrilus planipennis*). На батьківщині – в Азії – вона не дуже шкодить ясену маньчжурському, а після проникнення до Північної Америки спричинила відпад усіх видів ясена, крім чотиригранного (*F. quadrangulata*). Природні умови американського континенту виявилися сприятливими для багатьох прибульців із Європи, зокрема наших короїдів хвойних лісів, непарного шовкопряда, золотогуза тощо. Ясенева смарагдова златка на початку тисячоліття потрапила в Москву зі садивним матеріалом або пакувальною тарою. Цей вид поширився до Смоленська, що недалеко від Білорусі, та до Воронежа, що зовсім недалеко від території України. Водночас у зелених насадженнях Москви спалах цієї златки

ШУМЛЯТЬ ВАШІ КРОНИ...

Халаровий некроз (більша частина пня) і гниль від опенька (обмежені контури)

вже згасає під впливом суворих зим або місцевих ентомофагів. В Європі ясеневу смарагдову златку очікують, синтезуючи феромон і розміщуючи пастки.

Погіршення санітарного стану ясена в різних природних зонах України зареєстровано з 2006 року. Ослаблення й відпад дерев пояснювали як дією кліматичних чинників (зокрема зниженням рівня ґрунтових вод), так і змінами мікроклімату (зокрема у насадженнях, які межували зі зрубами).

На вологих ділянках переважали кореневі гнилі (зокрема, спричинені опеньком), на менш вологих – туберкульоз, у розріджених насадженнях листя пошкоджували комахи. Під час спалахів масового розмноження комах-поліфагів, тобто спроможних живитися листям багатьох порід, зазвичай личинки найдужче пошкоджували листя дуба, але після його об'їдання переміщувалися на інші породи, зокрема на ясен, в'яз, клен, липу тощо. Унаслідок живлення листям цих порід личинки виживали, але мали менші розміри та плодючість, аніж у випадку живлення листям дуба. Чисельність шкідника зменшувалася, й він знову зосереджувався на дубі. Тому помітного об'їдання дерев ясена під час таких спалахів не виявляли.

Інші комахи живляться лише або переважно листям ясена. Серед них – шпанська мушка (*Lytta vesicatoria*), яка має дуже цікавий цикл розвитку, та ясенові пильщики – чорний (*Tomostethus nigritus*) і білоцятковий (*Macrophya (Pseudomacrophya) punctum-album*). Останні траплялися у лісових смугах і парках з 2002 року спорадично, а з 2012 року – майже щорічно. Наприкінці травня ясени стоять зовсім голі на тлі вкритих листям

Туберкульоз ясена

Нещодавно у Харківській області виявлено ще одного специфічного шкідника листя ясена – ясенового слизистого довгоносика (*Stereonychus fraxini*), який завдає значної шкоди цій породі у південних регіонах (Молдові, Румунії). Унаслідок живлення цього довгоносика на листі можливо побачити багато дрібних отворів, що зменшує поверхню фотосинтезу та створює умови для проникнення патогенних організмів.

У пасивному перенесенні збудників хвороб ясена можуть брати участь будь-які комахи, які живляться його вегетативними або генеративними органами. Це – ясеновий довгоносик-насіннєїд (*Ligniodes enucleator*), ясенева галиця (*Dasineura fraxini*), ясеневий повстяник (*Fonscolombea fraxini*), ясенева листоблішка (*Psyllopsis fraxini*), ясенева листокрутка (*Tortrix convayana*) та ясенева плодожерка (*Pseudargyrotoza conwayana*).

Дерева ясена, ослаблені різними чинниками, заселяють лубоїди великий ясеновий (*Hylesinus crenatus*), строкатий ясеновий (*Lesperesinus varius*) і маслинний (*Hylesinus oleiperda*). Заселення лубоїдами молодих ясенів у вуличних посадках спричиняє відпад дерев, тоді як таку саму щільність поселень дерева ясена діаметром 30 см не відчувають. Під час узяття кернів для вивчення приросту заселених лубоїдами дерев ясена виявляли ядрову гниль, тобто ці жуки вибирають для заселення ослаблені дерева, які мають на вигляд здорову крону.

Ясеневі лубоїди прогризають ходи для додаткового живлення та зимівлі у здорових деревах із поживним лубом і щороку повертаються на них. Дерево утворює нарости калюсу в цих місцях, які, якщо не роздивитися ходів, нагадують нарости, утворені під час розвитку туберкульозу (збудник – фітопатогенна бактерія *Pseudomonas syringae pv.savastanoi*), гриба *Nectria galligena* або молі Prays fraxinella, яка розвивається у пагонах.

Нарости на ясені описані у середині XIX століття в Німеччині та одержали назву Eschenrindenrosen («рози кори ясена»). Визначено особливості, за якими можливо розрізнити зазначені вище причини утворення цих наростів. Розвиток ураження нектрією майже завжди починається з бруньки, листкового рубця, залишка гілки або мертвої

Літ чорного ясенового пильщика

Чорний ясеновий пильщик готовий до відкладання яєць

в'язів, лип і кленів. Наступного року ці ясени знову вкриваються листям усупереч думці про те, що 2–3-разове об'їдання листя спричиняє відпад дерев. Щоправда, під час взяття кернів для оцінювання приросту виявлено інтенсивний розвиток ядрової гнилі. Дослідження видового складу збудників і встановлення термінів появи гнилі на різних ділянках ще тривають, але можна припустити, що заселення пильщиками є індикатором зниження опору цих дерев.

Пошкодження листя ясеновим слизистим довгоносиком

гілочки, гілки відмирають, а листя дочасно опадає.

Під час розвитку туберкульозу на уражених гілках і стовбурах утворюються невеликі м'які пухлини, на них наростає тканина з лабіринтоподібними порожнинами, які у вегетаційний період заповнені сірою липкою рідиною без запаху. Потім пухлини підсихають, розтріскуються, кора над ними поступово відмирає. Під ураженою кіркою в деревині утворюються порожнини, раковини, заповнені темною масою. З часом ділянки ураження розростаються, часто зливаються. Приріст деревини зменшується, а якість її погіршується.

У багатьох регіонах одночасно відмічені симптоми халарового некрозу та окоренкових гнилей, зокрема спричинених різними видами опенька (*Armillaria spp.*). Доведено, що в таких випадках насамперед дерева заражає збудник халарового некрозу, а потім приєднується опеньок. Водночас за відсутності халарового некрозу опеньок також доволі поширений, хоча в сухі роки не утворює плодових тіл.

Самі собою гнилі, спричинені опеньком, мало впливають на якість деревини на висоті понад один метр. Водночас вони прискорюють відпад дерев і зменшують їхню стійкість до дії вітру, що є небезпечним для працівників, відвідувачів лісу і транспортних засобів.

Зважаючи на небезпеку поширення халарового некрозу одночасно з окоренковими гнилями, необхідно під час моніторингу стану насаджень оглядати як крони, так і кореневу шийку дерев ясена. Дерева з наявністю ознак окоренкових гнилей і втратою понад 50% обсягу крони доцільно відводити у рубку під час чергового догляду, оскільки висока ймовірність приєднання інших патогенних організмів і значного погіршення якості деревини.

Ураження грибом Nectria galligena

Глибину поширення гнилі можливо визначити на керні, взятому за допомогою приростного бурава, за допомогою резистографа (ЛВ 2019, №1) або приблизно за непрямими ознаками. Якщо дерево уражене халаровим некрозом і опеньком, а гниль поширилася більш ніж на 20% площі перерізу, то приріст дерева зменшений, а ймовірність його відпаду найближчим часом є дуже високою. Такі дерева також слід вилучити під час рубок догляду, щоб зменшити ризик травмування працівників і відвідувачів.

Водночас трапляються дерева з некрозами невеликої площі, які дерево змогло заростити своїми тканинами. Такі дерева є стійкими до хвороби, і хоча з них можна було б одержати деревину, доцільно їх залишити і сприяти розвитку їхнього потомства.

Зазвичай розвиток водяних пагонів на деревах ясена, ослаблених різними чинниками, сприяє відновленню крон. Водночас за наявності у насадженні збудника халарового некрозу його проникнення у дерево полегшується саме через водяні пагони.

Дерева ясена з невисокою дефоліацією або невисокою часткою водяних пагонів в осередках халарового некрозу можуть із певною ймовірністю вижити або загинути. Вони мають гірший ріст і не є придатними для одержання деревини високої якості, але забезпечують упродовж тривалого часу екологічні послуги – виділяють кисень, притінюють ґрунт і захищають його від ерозії, є місцем перебування, зимівлі чи розмноження багатьох організмів, пов'язаних із ясеном.

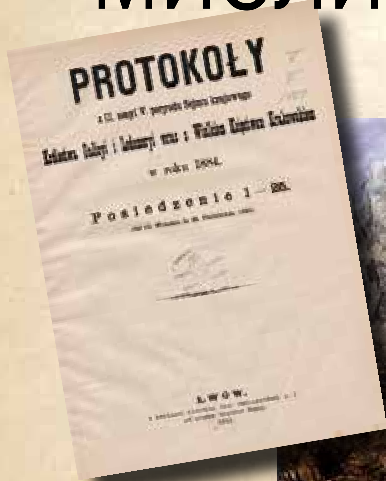
Досвід вчених і практиків із регіонів, де поширений халаровий некроз, свідчить про більшу стійкість до хвороби мішаних насаджень.

Незважаючи на виявлення грибів-антагоністів і фунгіцидів, які гальмують ріст колоній збудника халарового некрозу в лабораторних умовах, їхнє використання можливе лише у розсадниках, але тривалість дії такого захисту невелика.

Особливу увагу дослідників зосереджено на відборі стійких до збудника хвороби дерев ясена, оскільки у випадку зникнення цієї породи високі показники продуктивності окремих дерев, що залишилися, вже не матимуть значення.

Валентина МЄШКОВА

МИСЛИВСТВО У ГАЛИЦЬКОМУ СЕЙМІ КІНЦЯ XIX — ПОЧАТКУ XX СТ.

PROTOKOŁY

w roku 1884.

Posiedzenie 1—

LWÓW.

Юліуш Коссак (1824-1899). Виїзд на полювання з соколами. 1868.

STENOGRAFICZNE

SPRAWOZDANIA

SEJMU KRAJOWEGO

z roku 1900/01

Posiedzenie 1—16.

(Закінчення.
Початок у попередньому номері)

На боці селян був також депутат Жардецький, який відзначав, що теперішній Мисливський закон є дуже поганим і відбивається ехом на народних вічах та зібраннях. Для захисту інтересів селян він запропонував надати можливість організовувати аукціони на право оренди полювання ґмінам, відмінити мисливські білети та спростити процедуру відшкодування збитків через запровадження ґмінних таксаторів, які на місці мали б повноваження визначати та оцінювати збитки.

На захист інтересів мисливців виступив депутат Адам Єджейович. Він звертав увагу, що у випадку ухвалення пропозицій попередніх депутатів у Галичині взагалі не буде дичини. Для підтвердження своїх аргументів він вказував, що мисливство приносить в бюджет Галичини великі доходи.

Про зловживання органів державної влади під час проведення аукціонів у селі Соснівці щодо надання права полювання виступив у Галицькому сеймі 6 лютого 1897 року депутат Гаморак. Він повідомив, що внаслідок махінацій селяни отримують малу платню. Голова Галицького сейму на засіданні від 30 січня 1897 року відзначив, що Мисливський закон треба змінювати таким чином, щоб зобов’язати орендаря полювання відшкодовувати збитки, завдані сільському господарству дичиною, і дозволити власникам земельних ділянок відстрілювати шкідливих тварин.

Цінними для дослідження політичних процесів Австро-Угорщини є не лише дебати депутатів під час ухвалення мисливського законодавства, але й зачитування звернень, у яких вони відстоювали різні інтереси тогочасного суспільства. Зокрема, на засіданні сейму від 16 січня 1886 року депутат Гнєвош розкритикував

ідею депутата Абрахамовича щодо запроваджененння мисливського білета, бо реалізація цієї ідеї негативно відіб'ється на біднішій частині суспільства. Депутат Жировські у своєму виступі звернув увагу на те, що копіювання положень з інших мисливських законів країн Австро-Угорської монархії є недоцільним, оскільки в цих країнах є багато дичини, а мисливство – джерело доходу, тоді як у Галичині мисливство є лише приємним відпочинком і майже завжди супроводжується великими витратами. Як приклад він наводив деякі факти і зазначав: «…якщо б мисливство приносило доходи, то жиди взяли б у свої руки оренду мисливських угідь: у Чехії можна оподатковувати прибутки, а в Галичині – хіба що збитки». Натомість депутат Адам Єджейович вказував, що запровадження мисливських білетів буде сприяти розвитку мисливської галузі.

На засіданні Галицького сейму від 11 листопада 1904 року було зачитано звернення жителів села Підлісся Колбушівського повіту щодо збитків селянам Янові Кобі та Йозифові Майце відповідно на суму 20 та 43 крони, завданих дичиною, відшкодування яких покривджені не можуть домогтися, звернувшись до влади та орендаря полювання.

На засіданні 29 січня 1896 року виступав Францішек Крамарчук – депутат селянських ґмін з Бяльського повіту. Обстоюючи інтереси селян, він вказував, що мисливське законодавство не може обмежувати допуск до оренди права полювання лише осіб, які отримали дозвіл на зброю та мисливський білет, бо вони разом коштують 15 злотих – велика сума для незаможних верств населення. Також цього ж дня виступив депутат Теофіл Окуневський із села Яворова Косівського повіту, який різко розкритикував запропоновані зміни в частині оренди права полювання. Він запропонував надати більше повноважень громаді при організації аукціону з надання права полювання. Депутат Абрахамович вважав узагалі всі пропозиції опозиції щодо мисливського законодавства шкідливими й неприпустимими. Депутат Вуйцік відзначив, що чинний Мисливський закон є вершиною егоїзму, односторонності щодо мисливства, що лише дикі кабани завдають більше шкоди, ніж її покриває дохід усієї мисливської галузі. Мисливський закон має на меті внормувати суспільні відносини між різними соціальними верствами й піднести багатство держави та ґміни, щоб вони орендували мисливські угіддя не за 5-10, а за 50-100 злотих. Депутат Крамарчук доповідав, що в сеймі Нижньої Австрії було проведено дослідження, воно встановило, що у 1895 році відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами, становило 256 тис. злотих, а вартість оренди мисливських угідь – 250 тис. злотих. Щодо подання Жардецького про самостійне полювання у вольєрі, яке має свої особливості, то рішення про реєстрацію ухвалює державна влада. Він відзначив позитивність такого рішення, бо якщо дозволити полювання без рішення державної влади, то це мало б негативні наслідки, оскільки кожен міг би у зимовий час обгородити частину землі й утворити там вольєр, вибити дичину і вольєр перенести в іншу частину. Крім стенографічних збірок засідань Галицького сейму, вийшли друком також додатки (алегати) до них, в яких детальніше подавали економічну, соціальну, політичну інформацію про Галичину. Щодо мисливства, то у звіті про діяльність промислово-торговельних шкіл за 1908/1909 рр. повідомлялося, що за оренду права полювання за рік фільварок у Дублянах отримував 50 крон. У статті «Самостійні фонди» йшлося, що ґміна в селі Винники біля Львова отримала 909 крон, а у статті «Звіт бюджетної комісії про стан фонду графа Станіслава Скарбка від початку 1907 до половини 1909 р.» було зазначено, що оренда права полювання у лісах між містом Миколаїв та селом Дроговиж у 1911 році на рік складала 2 тис. крон. Практично аналогічна інформація містилася у звіті про закриття рахунків фундації графа Станіслава Скарбка за 1908 рік. Граф Казимир Шептицький за оренду права полювання у ревірах біля Львова сплачував 2819 крон.

Отож, у збірнику стенографічних звітів Галицького сейму публікували матеріали, в яких висвітлювали соціальні, економічні, політичні аспекти, пов'язані з веденням мисливського господарства Галичини кінця XIX – початку XX ст. Подання матеріалів у стенографічних звітах Галицького сейму дає змогу стверджувати неупередженість викладення матеріалів. Крім власне стенографічних звітів Галицького сейму, виходили алегати (Alegaty), в яких публікували детальніші, в основному економічного спрямування, описи організації ведення мисливського господарства. Питаннями організації мисливського господарства у Галичині досліджуваного періоду опікувалися депутати Галицького сейму граф Станіслав Бадені, Євген Олесницький, Йосиф Гурик, Іван Курівець, Кирило Трильовський, Францішек Крамарчук, Ян Стапінський, Шетцель, Сколишевський, Стадніцький, Жардецький, Єджейович, Гаморак. Одними з головних проблем сталого розвитку мисливського господарства Галичини були: узгодження інтересів різних соціальних верств у частині відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами сільському господарству, розмір плати за користування правом полювання, спосіб організації конкурсів на право полювання, отримання права на мисливські білети та дозволів на вогнепальну зброю.

Олег ПРОЦІВ

ОБЕРЕЖНО – ВОВЧІ ЯГОДИ!

Вовчі ягоди звичайні, вовче лико – волчьеягодник обыкновенный, волчье лыко – daphne mezereum L. – безп'ята трава, болтовник, боровий перець, бронець, великанів цвіт, віддихова трава, вовче лико, вовче личко, вовчий перець, вовчий плющ, вовчинець, вовчинець звичайний, вовчі ягоди, вовчі ягоди червоні, вовчник, грімдерево, грудна трава, дітородин, долиха, дубочок, колосниця, конопель лісова, короста, куманиця, лавруша, лизун, любка, перець вовчий, перець дикий, підрізна трава, пригриз, попова нудь, пупник, пуповна трава, пухляк, самоправа, свербіжна трава, свербіжниця, сивець, синюк, синяк, табак лісовий, чортів корінь, чортів обгризок, чортова борода, чортогриз, ягідки вовче лико, язик коров'ячий, язичник лісовий, яловень боровий.

Рослина належить до родини тимелейових – Thymelaeaceae. Це кущ чи маленьке деревце заввишки до 1,8 м з сірою або жовтувато-сірою корою. Молоді пагони сірі, зверху темно-зелені, знизу світліші. Квітки світло-рожеві або білі.

Плід – соковита кістянка, овальна, яскраво-червона або жовтувата. Кісточка куляста, темно-сіра, блискуча.

Вовчі ягоди звичайні ростуть у підліску мішаних та листяних лісів. На відкритих сонячних місцях рослина з часом гине. Вона тіньовитривала. Цвіте у березні-квітні. Плоди дозрівають в червні-липні. Ареал поширення – у більшості випадків на Поліссі та в Карпатах, у правобережному Лісостепу. Росте розкидано, не буває суцільних заростей. Рослину треба розсаджувати шляхом поділу кущів. Потребує охорони.

В усіх частинах рослини є отруйна смолиста речовина мезереїн. У корі й квітках міститься глюкозид дафнін. Кора має в собі віск, камедь, смоли і жирну олію. Висушені частини рослини залишаються токсичними. У ягодах містяться жирна олія і подібна до дафніну речовина кокогнін.

Застосовують у народній медицині як болетамувальний, протинаривний засіб, при сильних невралгічних і ревматичних болях, радикуліті, діатезах, подагрі й паралічах, при золотусі та водянці, пухлинах горла і стравоходу. Свіжі або висушені вовчі ягоди інколи приймають внутрішньо по одному плоду на день при поганому апетиті, втомі, проти атеросклерозу. Дуже рідко рослину використовують у лікуванні туберкульозу, дизентерії, жовтухи та паралічу язика

(настоянку кори деякий час потримати в роті). Настоянка з кори і плодів – добрий інсектицид. Цей засіб рекомендує «Енциклопедія народної медицини» (укладач і відповідальний редактор Олександр Михайлевський).

Вовчі ягоди звичайні – дуже отруйна рослина, використовувати її треба особливо обережно, за рекомендацією і під наглядом лікаря.

У народній медицині соком плодів змащують місця пошкоджень при укусах собак та змій. Квіти використовують як сильний глистогінний засіб.

Бувають випадки отруєння дітей: 10 спожитих ягід – це смертельна доза!

Тварини цю рослину не їдять, вона має пекучий гострий смак.

Симптоми отруєння у людини і ссавців: запалення слизових оболонок, слабкість, тремтіння, розширення зіниць, пронос, блювання, непритомність. Протиотрута – ковтання льоду, морфій, слизові відвари. Вказані вище симптоми описані у книзі «Дари лісів» (автори Ю. Я. Єлін, М. Я. Зерова, В. І. Лупша, С. І. Шабарова).

Я роблю наголос на тому, що вовчі ягоди звичайні – смертельно отруйна рослина!

Вона трапляється як дикоросла рослина за межами населених пунктів. Мало хто з відвідувачів лісів знає, який вона має вигляд у пору цвітіння та плодоношення, яке у неї листя чи кора, яка ця рослина взимку. Ще в радянські часи лісівники не шкодували грошей для виготовлення рекламних плакатів про отруйні та їстівні гриби. Це було дуже правильно.

Але ніхто ніколи не бачив інформативних плакатів з фотографіями або малюнками отруйних рослин, які є небезпечними для здоров’я людей, а особливо дітей. На уроках ботаніки не вивчали хоча б основні отруйні рослини, навіть на гуртках природолюбів, які могли бути розповсюджувачами потрібних для людей знань у місцях проживання.

Наші помилки ми самі маємо негайно виправляти!

Валерій ПНЕВСЬКИЙ
Фото автора

ПРОСТІ ВЕЛИКОДНІ СТРАВИ

До свята залишилося не так багато часу, тому пора обдумати те, як прикрасити святковий стіл у цей день. Є традиція про сорок різних страв, саме така кількість символізує дні, проведені у Великому Посту. Однак яка кількість страв буде на вашому святковому столі, залежить тільки від вас. Головне, аби вони були приготовані з любов'ю.

Кулінарія може бути різною, але основними великодніми стравами є паска, сирна паска і крашанки. Ця класична трійця завжди присутня у всіх меню на Великдень. У пасхальну ніч ці продукти зазвичай несуть до церкви, щоб освятити їх. До речі, кожна з цих страв несе в собі певний символ. Так, наприклад, крашанки – це Гроб Господній і його Воскресіння. Паска означає тіло Христа. А сир (та інші молочні продукти) означає сімейний достаток і благополуччя.

ЩО ПРИГОТУВАТИ НА ВЕЛИКДЕНЬ

Найголовніше, що ми готуємо, це, звичайно ж, смачні паски. Їх починають випікати за кілька днів до Світлого Воскресіння.

Отже, як приготувати паску? Ось лише один із багатьох рецептів. Нам знадобляться такі інгредієнти: 0,5 кг борошна, 100 г цукру, 150 г вершкового масла, 5 курячих яєць, півсклянки молока, жменя родзинок, трохи води (до 20 г), дрібка солі, 20 г дріжджів, ваніль.

Щоб приготувати глазур, візьміть склянку цукрової пудри, два яєчні білки й десять крапель лимонного соку.

ЯК ГОТУВАТИ?

Аби приготувати смачну паску, потрібно запастися терпцем. Спочатку розведіть дріжджі в теплій воді. Третю частину борошна змішайте з теплим молоком. До борошна додайте дріжджі. Поставте на півтори-дві години в темне і тепле місце. У тому місці, де зберігаються дріжджі з борошном, заборонено підвищувати голос, лаятися або навіть голосно ляскати дверима.

У цей час змішайте разом до однорідної маси масло, сіль, цукор і ваніль. Перемішуючи, додавайте курячі яйця, родзинки й борошно. Коли настоїться борошно з дріжджами, суміш потрібно додати в тісто. І знову залишити на півтори години. Потім гарненько розім'яти тісто, як підійде, ще раз замісити. Згодом скачати його в кулі та покласти у форми. Їх попередньо треба змастити маслом. Форми мають бути заповнені на 1/3. Залишити так на час, поки не підніметься тісто.

Коли це буде зроблено – потрібно розігріти духовку до двохсот градусів. У неї поставити майбутню паску. Випікатися вона буде близько години. А в цей час можна взятися за глазур.

Збивати яєчні білки треба доти, доки вони не стануть більшими в три або чотири рази. У той же час додати до них цукрову пудру. Робити це потроху і поступово. Крім пудри, потрібно налити і лимонний сік. Після цього розтерти глазур так, щоб вона вийшла пишною. Коли паска буде готова, то на неї нанести глазур, а також посипати різнобарвною солодкою крихтою.

Вважається, що якої форми паска виходить, таким буде і весь наступний рік. Паска висока та пишна – буде благополуччя. Дрібна й непоказна – бути в хаті біді. До речі, не можна викидати залишки паски. Це також до нещастя.

КРАШАНКИ

Зараз найпростіше купити в супермаркеті харчовий барвник. Колір можна вибрати будь-який. Завжди на упаковці є інструкції.

Але найкращий варіант – вдатися до давніх, перевірених часом засобів і зробити все своїми руками. Для того щоб прикрасити яйця, використовували простий інгредієнт – лушпиння цибулі.

Для крашанок нам потрібні, природно, самі яйця, цибулиння і

вода. На все про все у вас має піти близько години.

Саме фарбування роблять наступним способом.

Зніміть лушпиння з цибулин. Покладіть його в каструлю і залийте літром води. Доведіть до кипіння й зафіксуйте процес на півгодини. Коли вода забарвиться, залиште її настоятися на десять або п'ятнадцять хвилин. Видаліть з води все лушпиння. У цій воді зваріть яйця (хвилин десять). За цей час вони забарвляться в червоно-коричневий колір. Крашанки можете прикрасити термонаклейками або ж розписати спеціальною фарбою.

ПОРАДИ ШЕФ-КУХАРЯ

СИРНА (ЦАРСЬКА) ПАСКА

Для того щоб приготувати сирну паску, нам знадобиться: 0,5 кг жирного сиру, 3-4 яєчні жовтки, 200 г сметани, 100 г вершкового масла, 100 г цукру, чайна ложка ванільного цукру, жменя родзинок, 50 г горіхів (мигдаль, фундук або кеш'ю).

Родзинки треба помити й залити гарячою водою на півгодини. Сир пропустити через блендер. Нарізати кубиками масло і покласти його в сир. Потім у нього додати ще жовтки, сметану, звичайний і ванільний цукор. Усе це збити до однорідної пишної маси. Налити масу в каструлю і поставити на слабкий вогонь. Перемішувати постійно. Як тільки побачите, що сирна маса закипає, знімайте каструлю. Охолодити масу за допомогою миски з холодною водою. Коли охолоне – поставити в холодильник на кілька годин. Дочекатися, поки суміш загусне. Коли це трапиться, додати в сирну масу родзинки, горіхи й добре перемішати.

Застелити форму марлею. Вона має бути змочена у воді і складена вдвічі. Якщо немає форми, то використовуйте замість неї сито. Загніть краї марлі. Паску притисніть гнітом, а потім поставте в холодильник на один-два дні. Щоб сироватка з пасочниці не залила холодильник, покладіть її в тарілку.

Коли паска буде готова, обережно витягніть її з пасочниці і, прибравши марлю, поставте на таріль. Для смаку сирну паску прикрасьте цукатами або мармеладом.

М'ЯСНІ СТРАВИ НА ВЕЛИКДЕНЬ

Яка ж трапеза у Святу Неділю без м'яса? Після сорокаденного Великого Посту найбільше хочеться саме цього смачного продукту. Перед тим як вживати м'ясо, слід бути обережними, особливо в перші дні, щоб не зіпсувати шлунок надмірним навантаженням.

Пропонуємо вам простий і смачний рецепт м'ясної страви. Готувати її недовго, втім вона буде смачною прикрасою столу. Її можна приготувати в мультиварці.

Нам знадобиться: 1 кг свинини, морква, 3-4 зубці часнику, 1 ч. ложка меленого перцю, 1 ч. ложка коріандру, 3 ст. ложки олії, 0,5 ч. ложки сушеного розмарину, 1,5 ч. ложки солі, прованські трави.

Часник розрізати уздовж, моркву – тоненькими смужками. Усередині м'яса ножем зробити отвори, в які вкласти часник і моркву.

Перемішати сіль, гірчицю, спеції, олію. М'ясо змастити маринадом. Потім свинину загорнути в харчову плівку і покласти її на ніч у холодильник.

Наступного дня зняти плівку. Мультиварку змастити маслом і покласти в неї м'ясо. Вибрати програму «Випічка» на 30 або 40 хвилин. Коли мине хвилин 20, відкрити кришку й перевернути свинину на інший бік. Коли мультиварка завершить «Випічку», переведіть її в програму «Тушкування» на півтори-дві години.

Смачного!

Не секрет, що лише Волинь нині може пишатися смачною – у прямому значенні цього слова! – лісовою переробкою. Консервні цехи при державних лісогосподарських підприємствах – родзинка області. Такого ніде більше в Україні не лишилося. І місцеві лісівники не приховують, що пишаються цим та бережуть свої смачні лісові традиції.

СМАЧНІ ТРАДИЦІЇ ВОЛИНСЬКОГО ЛІСУ

Весна для волинських лісівників розпочалася не лише з лісовідновлення та прибирання сміття, а й зі збору березового соку. Консервні цехи запрацювали, щойно у лісі розпочався сокорух. Загалом в області держлісгоспам вдалося заготовити майже 600 тонн березового соку. Частину реалізували одразу сирцем, частину переробляють. А консервованим соком Волинь славиться далеко за межами області й навіть країни.

Березовий сік переробляють шість підприємств, які підпорядковуються Волинському обласному управлінню лісового та мисливського господарства, а саме: ДП «Ківерцівське ЛГ», ДП «Маневицьке ЛГ», ДП «Цуманське ЛГ», ДП «Колківське ЛГ», ДП«Ковельське ЛГ», ДП СЛАП «Любешівагроліс».

В асортименті – сік березовий з цукром, сік березовий з лимоном, сік березовий «Бадьорість», березово-яблучний, березовий на м'яті, березово-журавлинний, березово-чорничний, сік березовий із шипшиною тощо. Волинські лісівники не використовують хімії чи барвників під час приготування соку.

Найоригінальніші види продукції виготовляють у консервному цеху ДП «Цуманське ЛГ».

Серед чималого асортименту – органічний сік, який виготовляють на Волині за особливою рецептурою. Він здобув популярність навіть серед населення Америки та Ізраїлю, де нині побутує культ здорового харчування.

Американська компанія вже не перший рік є партнером консервного цеху ДП «Цуманське ЛГ». Варто зазначити, що березовий сік з Волині розповсюджують у фітнес-центрах та закладах оздоровлення як особливо поживний та корисний напій.

«Це – сік без додавання лимонної кислоти, без цукру. Такий, як його привезли з лісу. Щодо його виготовлення – особливо жорсткі умови не лише під час збирання, а й під час виробництва. Навіть усі мийні, дезінфікувальні засоби мають бути органічні. Сік, звісно, дуже корисний. Це комора поживних речовин, мікроелементів, вітамінів», – розповідає начальник консервного цеху ДП «Цуманське ЛГ» Зінаїда Рябчун.

Та не соком єдиним.

Наступний етап – збір лісових ягід. Варення, джеми, ягоди, протерті з цукром, – асортимент різноманітний. Малина, суниця, чорниця, журавлина, горобина... Все можна придбати у фірмових магазинах «Лісовичок». Як і меди та гриби мариновані, що закривають річний цикл лісового збору.

Окремо – про лісові пасіки. Цього року волинські лісівники роблять акцент на розвитку медового напрямку й планують збільшити кількість бджолосімей, яких досі у волинських лісах було в межах 500.

Адже лісовий мед особливо популярний у населення нашої області.

Овочева група – це вже забаганка тих клієнтів лісових консервних цехів, які знають ціну натуральності. Тому в теплицях, що діють при держлісгоспах області, вже підростає розсада огірків та помідорів.

Лісівники не втомлюються повторювати, що не економлять на якості та не здешевлюють свою продукцію хімічними добавками. І знаючи, наскільки консервативною (у доброму розумінні) є лісова галузь, сумнівів щодо вміння волинських лісівників зберегти смачні традиції навіть не виникає.

Світлана ДУМСЬКА

ТРИ ДЕРЕВА

На вершині гори виросли три деревця. Стоячи під променями палючого сонця, слухаючи шум вітру, що прилітав із далекої заморської країни, вони мріяли, як зазвичай мріють діти.

Перше деревце, дивлячись на зірки, що сяяли на небі, ніби діаманти, сказало: «Я хочу, щоб із мене зробили красиву скриню й наповнили її скарбами».

Друге любило слухати шум прибою. Тож сказало: «Я хотіло би стати найпрекраснішим на світі вітрильником і служити царю».

Третє деревце подивилося на галасливе місто і на людей, які метушливо бігали у важливих справах, і сказало: «А я хотіло б вирости таким високим, щоб люди, дивлячись на мене, бачили небеса і згадували про Бога».

Минуло багато років, дерева виросли й одного разу на вершину гори піднялися три дроворуби. Перші два дерева зраділи, чекаючи, що їхні мрії здійсняться.

Під ударами сокир всі три дерева впали на землю. Перше опинилося в майстерні теслі, що виконував замовлення бідних людей, у яких немає коштовностей, тому скрині їм були не потрібні. І він перетворив дерево на годівницю для худоби. Її поставили в хліві й наповнили запашним сіном.

Друге дерево опинилося на корабельній верфі. Його розпиляли на тонкі дошки і змайстрували з них простий рибальський човен. Човен продали рибалкам, які ловили рибу в місцевому озері, і скоро весь він пропах нею.

Третє дерево теж було розчароване. Його розпиляли на бруси і склали в штабель на складі.

Багато днів і ночей минуло відтоді. Три дерева майже і не згадували про свої мрії. І ось якось...

В одну з ночей світло золотої зірки осяяло перше дерево. Це сталося, коли молода жінка поклала свою новонароджену дитинку в годівницю для худоби. «Шкода, що я не можу зробити для Нього колиску», – прошепотів її чоловік. Але Мати стиснула його руку й усміхнулася, тому що дерево світилося золотим світлом і, здавалося, зігрівало дитину. «Ці ясла прекрасніші за будь-яку колиску», – сказала Вона. В цю мить дерево дізналося, що в яслах перебуває найбільший Скарб, найвеличніший і найпрекрасніший на всьому білому світі.

Минуло тридцять років. Утомлений Подорожній разом зі Своїми друзями сів до човна. Він заснув, тому що йшов не зупиняючись багато днів. Почалася страшна буря! Гримів грім. І тут прокинувся Подорожній. Він простягнув руку й сказав лише два слова: «Замовкни, перестань!». І буря послухалася Його. Вона вляглася так само швидко, як і почалася. І тоді друге дерево здогадалося, що везе Царя всього Всесвіту!

Минуло ще трохи часу, і настала черга третього дерева. Якось бруси, нарізані з нього, витягли зі штабеля і збили разом дві перекладини. Дерево намагалося бути легким, коли його несла на Собі Людина. А потім... Потім воно здригалося і беззвучно кричало.

Але після Воскресіння третє дерево дізналося, що смерть Людини, яка померла на ньому, стала джерелом вічного життя всіх людей.

Так Божа любов виконала бажання всіх трьох дерев!

Сенс цієї історії в тому, що коли все йде не так, як ти хочеш, пам'ятай, що у Бога є план для тебе. Якщо ти довіряєш Йому, Він дасть тобі дорогоцінні дари.

Кожне дерево отримало те, що просило, але зовсім не так, як собі це уявляло. Ми не завжди знаємо, які плани у Бога для нас. Ми лишень знаємо, що Його шляхи – не наші шляхи, але Його шляхи – завжди кращі!

ТОВ «СПЕЦЛІСМАШ» ТЕХНІКА ВІД ВИРОБНИКА

КУЛЬТИВАТОР ЛІСНИЙ БОРОЗНИЙ КЛБ-2,2Б

КЛБ-2.2Б універсальний культиватор для підготовки грунту та догляду за лісовими культурами. Сприяє створенню сприятливих умов для зростання і розвитку лісових культур.

МУЛЬЧУВАЧ ЛІСОВИЙ МЛ-1,5

Універсальний подрібнювач, який призначений для знищення деревної порослі при освітленні лісових культур, для мульчування рослин, зрізання гілок дерев і чагарників.

ВІДВАЛ БУЛЬДОЗЕРНИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ВБУ-2,5

(відвал лопата для чищення снігу та прибирання грунту) Відвал лопата може використовуватися як для роботи зі снігом, так і для ґрунтових робіт. Комплектується змінними ножами (сталевими і гумовими).

КУЛЬТИВАТОР НАВІСНИЙ ГРУНТОВИЙ КНГ - 1,8

Призначений для обробітку ґрунтів різного залишків механічного складу з подрібненням і заробкою рослинних у грунт (для міжрядного обробітку).

м. Лубни, вул. Садова, 9,
Полтавська область, Україна, 37500
Тел.:+38 (05361) 7-03-02, 6-11-78,
+38 (066) 309 36 96, +38 (098) 975 15 21
+38 (096) 308-80-91 відділ збуту
E-mail: lismash.byh@ukr.net
www.lismash.prom.ua

Завтрашній день – найважливіша річ у житті.
Він відвідує нас опівночі. Чудово, коли він приходить
і віддається просто в наші руки.
Він сподівається,
що ми хоч чогось навчилися відучора.
Джон Уейн

Фото Євгена ОЛЕКСАНДРОВА